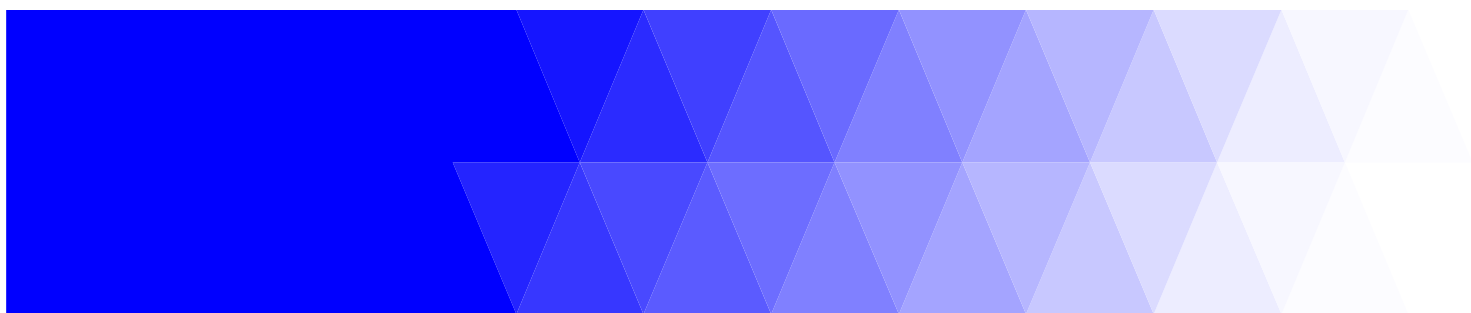

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tilinpäätös vuodelta 2017

Liikenne- ja viestintäministeriön

visio

Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Huolehdimme toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

Sisällysluettelo

1.	Toimintakertomus	2
1.1	Johdon katsaus	2
1.2	Tuloksellisuus.....	4
1.3	Vaikuttavuus.....	12
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus	14
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	23
1.4	Toiminnallinen tehokkuus	25
1.4.1	Toiminnan tuottavuus	25
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus	25
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	27
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	28
1.4.5	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	28
1.5	Palvelukyky sekä henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	29
1.6	Tilinpäätösanalyysi	33
1.6.1	Rahoituksen rakenne	33
1.6.2	Talousarvion toteutuminen.....	35
1.6.3	Tuotto- ja kululaskelma.....	37
1.6.4	Tase	38
1.7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	39
1.8	Arviointien tulokset	40
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	40
1.9.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	40
1.9.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	40
2.	Talousarvion toteutumalaskelma	41
3.	Tuotto- ja kululaskelma	45
4.	Tase	46
5.	Liitetiedot	47
6.	Allekirjoitus.....	57

1. Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Ministeriön toimintaa ohjaavat hallitusohjelma ja sitä tukeva hallinnonalan konsernistrategia. Konsernistrategiassa on hallinnonalalle asetettu strategiset yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet vuoteen 2019 ja määritelty näitä toteuttavat painopisteet. Painopistealueille on edelleen asetettu vuoteen 2019 ulottuvat tulostavoitteet. Koko hallinnonala toimeenpanee painopisteitä strategiassa määritellyn roolinsa mukaisesti.

Ministeriö on jatkanut hallitusohjelman kärkihankkeiden ”rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö” (nk. Digi2) ja ”sujuvoitetaan säädöksiä” toteuttamista. Digitaalisten palveluiden edistämällä ja norminpurulla tuetaan innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan syntymistä. Samalla lisätään kilpailua, edistetään markkinoille pääsyä ja helpotetaan ihmisten ja yritysten arkea. Lisäksi on toimeenpantu valtioneuvoston periaatepäätöksiä datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa sekä automatisaatiosta ja robotisaatiosta.

Ministeriön toimilla on erityisesti vahvistettu viestintäpalveluiden luottamusta, palvelujen saatavuutta ja toimintavarmuutta sekä edistetty yksilön tiedon hallintaa (MyData), nopeita tietoliikenneyhteyksiä sekä tietoturvaa. Liikennepalvelulain jatkokehitystyöllä on pyritty tehostamaan hallinnonalan rekistereiden ja tiedon hyödyntämistä liikkumis- ja logistiikkapalveluiden toteuttamisessa ja kilpailun lisäämisessä kaikissa liikennemuodoissa. Nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista on vauhditettu lakimuutoksina ja uuden toimintasuunnitelman avulla.

Hallituksen puolivälitarkastelun tuloksena kärkihankkeessa on luotu askelmerkit digitaalisen infrastruktuurin logistiikan ja maaseutujen digitalisaation sekä satelliittinavigoinnin hyödyntämisen edistämiseen.

Hallituskauden aikana säädösvalmistelun pääpainona on ollut parempi sääntely kansallisella ja EU-tasolla. Olemassa olevia säädöksiä on sujuvoitettu ja purettu vanhentuneita normeja. Uutta lainsäädäntöä on luotu mahdollistamaan uusia palveluita ja innovaatioita, luomaan työpaikkoja sekä vapauttamaan markkinoita. Sujuvoittamista on tapahtunut lähes kaikissa hallituksen kärkihankkeissa, erityisesti työtä edistämään nimetyssä säädösten sujuvoittamisen kärkihankkeessa. Listaus kaikista norminpurun tuloksista löytyy linkistä www.norminpurku.fi.

Ministeriön työtä on kärkihankkeiden toimeenpanoon liittyen vuonna 2017 leimannut myös suurten rakenteellisten muutosten valmistelu, erityisesti maakuntauudistus, rautatieliikenteen kilpailun avaaminen ja hallinnonalan virastouudistus. Ministeriö on osallistunut maakuntauudistuksen valmisteluun, jossa ministeriön näkökulma on ollut erityisesti valtion ja maakunnan välinen toimivaltajako liikenne- ja tienpitotehtävissä.

Elokuussa 2017 ministeriö asetti hankkeen, jolla valmistaudutaan panemaan täytäntöön rautateiden henkilöliikenteen avaaminen kilpailulle. Nykyjärjestelmä perustuu valtion kokonaan omistaman VR Yhtymä Oy:n yksinoikeuteen sekä julkisin varoin rahoitettuun ostoliikenteeseen. Tavoitteena on parantaa rautatieliikenteen palvelutasoa ja asiakaslähtöisyyttä sekä kasvattaa junaliikenteen osuutta henkilöliikenteessä. Tavoitteena on myös vauhdittaa tavaraliikenteen kilpailua rautateillä.

Hallinnonalan virastouudistuksella puolestaan parannetaan hallinnonalan kykyä vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin. Samalla hallitus on päättänyt yhtiöittää Liikenneviraston liikenteenohjaustoiminnot (tie-, rata- ja meriliikenteen ohjaus). Näitä uudistuksia ministeriö valmistelee vahvalla, tulevaisuuteen katsovalla, palvelujen parantamiseen, digitalisaatioon ja liiketoimintamahdollisuuksien edistämiseen sekä sääntelyn keventämiseen tähtäävällä otteella.

Liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen tarvittavien keinojen määrittelemiseksi ministeriö asetti helmikuussa 2017 parlamentaarisen työryhmän, jonka tehtävänä on määritellä liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen tarvittavat keinot. Huomioon otetaan liikenteen korjausvelan vähentäminen, kehittämisinvestoinnit, digitalisaatiokehitys ja päästövähennystavoitteet.

Omistajaohjauksessa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla tapahtui seuraavia muutoksia: Talouspoliittisen ministerivaliokunnan joulukuussa 2016 tekemän linjauksen mukaisesti lennonvarmistusliiketoiminta eriytettiin 1.4.2017 Finavia Oyj:stä itsenäiseksi osakeyhtiöksi. Lennonvarmistustoimintaa harjoittavan ANS Finland Oy:n omistajaohjauksesta vastaa liikenne- ja viestintäministeriö. Samalla Finavia Oyj:n omistajaohjaus siirtyi liikenne- ja viestintäministeriöltä valtioneuvoston kanslialle. Toukokuussa 2017 talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi liikenne- ja viestintäministeriön esityksestä, että tietoliikenteen asiantuntija- ja yhteyspalveluita tuottava Cinia Group Oy siirretään Governia Oy:ltä valtion suoraan omistukseen ja samalla liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjaukseen. Siirto toteutettiin 1.9.2017.

1.2 Tuloksellisuus

Ministeriön rooli konsernistrategian toteuttamisessa on lainsäädännön valmistelu ja hallinnon-alan ohjaus sekä toimialan strateginen kehittäminen. Ministeriön tehtävänä on johtaa hallinnonalansa toimintaa siten, että koko hallinnonala toimii proaktiivisesti toimintatapojaan uudistaen.

Hyvien palvelujen varmistaminen, toimivan markkinaympäristön mahdollistaminen, liiketoimintamahdollisuuksien parantaminen, digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä sekä infrastruktuuri kasvun alustana ovat toiminnan keskiössä.

Liikenne- ja viestintä palveluna

Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut

Vuoden 2017 aikana palvelu- ja palvelumarkkinoita koskevat tuloksellisuuden kannalta keskeisimmät hankkeet olivat liikennemarkkinoiden sääntelyä koskevan liikennepalvelulain valmistelu, rautatiekilpailun avaaminen, postilain uudistaminen, ajokorttiuudistus, liikkuminen palveluna (Mobility as a Service, MaaS) -hankkeen jatkotyöstäminen sekä media-alan toimintaedellytysten parantaminen.

Liikenteen palveluista annetulla lailla (jäljempänä liikennepalvelulaki) tähdätään liikenteen markkinoita ja palveluita koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseen hallituskauden aikana. Asiakaslähtöinen hanke toteuttaa liikenne palveluna (MaaS) -lähestymistapaa, jossa liikenteen palvelujen yhdistämismahdollisuuksia ja palvelujen saatavuutta parannetaan. Liikennepalvelulain ensimmäinen vaihe hyväksyttiin keväällä 2017 ja se tulee voimaan 1.7.2018. Ensimmäinen vaihe käsitteli erityisesti tieliikennettä ja liikennepalveluja koskevien olennaisten tietojen ja lippu- ja maksujärjestelmien rajapintojen avaamista. Valmistelu toteutettiin avoimesti ja sidosryhmiä osallistaen. Liikennepalvelulain toinen vaihe annettiin eduskunnalle lokakuussa 2017. Liikennepalvelulain toisen vaiheen keskeisenä tarkoituksena on edistää liikenteen palvelujen digitalisointia ja tiedon tehokkaampaa hyödyntämistä. Molemmissa vaiheissa tavoitteena on, että palveluiden käyttäjä saisi parempia ja helppokäyttöisempiä palveluita. Toisessa vaiheessa mukaan liitettiin myös lento-, meri- ja raideliikenteen markkinoita ja kuljetushenkilöstön pätevyyskiä koskevat säädökset.

Suomeen on luotu suotuista toimintaympäristö uusille liikkumisen palveluille. Liikennealalle on syntynyt vuoden 2017 aikana useita innovatiivisia, käyttäjäkeskeisiä ja dataan pohjautuvia palveluyrityksiä, jotka ovat levinneet niin kansallisille kuin kansainvälisille markkinoille. Suomeen on investoitu vuoden 2017 aikana vahvasti MaaS- ja muihin liikennealan edelläkävijäyrityksiin ja maailman ensimmäiset MaaS -operaattorit ovat aloittaneet Suomessa toimintansa. Ministeriö palkittiin ansioistaan edistyksellisen liikennepolitiikan ja lainsäädännön edistäjänä Älyliikenteen maailmankongressissa Montrealissa ITS Hall of Fame -palkinnolla.

Postimarkkinoiden kehittämistä jatkettiin toteuttamalla kaksivaiheisen postilakiuudistuksen toinen vaihe. Ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2016 luovuttiin valtioneuvoston myöntämistä toimituksista ja siirryttiin ilmoituksenvaraiseen postitoimintaan. Toisessa vaiheessa postilakia uudistettiin joustavoittamalla yleispalvelutuotteiden jakelu- ja keräilyvelvoitteita ja kirjeiden kulunopeusvaatimuksia. Muutoksilla vastataan postin toimintaympäristön muutokseen. Postilain toinen vaihe tuli voimaan 15.9.2017.

Ajokorttilaki uudistettiin tarkoituksena selkeyttää ja keventää ajokorttikoulutuksen sääntelyä sekä edistää uusien vaihtoehtoisten opetus- ja oppimismenetelmien käyttöä. Uudessa laissa opetussuunnitelmiin perustuvista opetusvaatimuksista luovuttiin ja oppimismenetelmä sekä

oppimiseen käytetty aika ovat vapaasti päätettävissä. Ajokorttiuudistus on merkittävä hanke, sillä se koskettaa kansalaisia laajalti. Esitetyt muutokset koskevat muita kuin kuorma- ja linja-autokortteja. Laki tulee voimaan 1.7.2018.

Junaliikenteen ostoliikenteessä ministeriö sopi VR-Yhtymä Oy:n kanssa palvelutason parantamisesta erityisesti työ- ja opiskelumatkaliikenteessä sekä junayhteyksissä eri puolelta Suomea pääkaupunkiseudulle. Lisäykset vuosille 2018–2019 mahdollisti eduskunnan myöntämä kahden miljoonan euron vuosittainen lisämääräraha vuosille 2018–2021. Junaliikenteen velvoteliikenteessä palvelutaso säilyy samana vuosina 2018–2019 kuin vuonna 2017.

Rautateiden henkilöliikenteen markkinoiden avaamisesta kilpailulle tehtiin päätös ja täytäntöönpanoprosessi on käynnistetty. Käytännössä VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rautaverkolla luovutaan ensi vuosikymmenellä, jolloin rautateiden henkilöliikennemarkkinoille voi tulla muitakin toimijoita. Kilpailun avaaminen aloitetaan Etelä-Suomen henkilöliikenteestä. Hankkeen tavoitteena on myös vauhdittaa kilpailua rautateiden tavaraliikenteessä. Lisäksi marraskuussa 2017 tehtiin selvitys itärajan rautatieliikenteestä ja sen haasteista.

Liikenteen energiareformi

Liikenteen energiareformin toteuttamisen kannalta vuonna 2017 keskeisimmät toimenpiteet liittyivät liikennejärjestelmän energiatehokkuuteen, liikennevälineiden energiatehokkuuteen ja vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöosuuden lisäämiseen.

Pariisin ilmastopimuksen mukaiset Suomen päästövähennystavoitteet ovat haastavat. Liikenteen päästöjä on vähennettävä lähes puolella vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämistoimet on määritelty kansallisessa Energia- ja ilmastostrategiassa. Liikenteen päästöjen vähentämistoimia on tarkennettu Ilmastolain edellyttämässä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU), jossa vaikuttavimmiksi keinoiksi päästöjen vähentämiseksi on tunnistettu liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden energiatehokkuuden parantaminen sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden suhteellisen osuuden lisääminen. Suurin vähennyspotentiaali on tieliikenteessä.

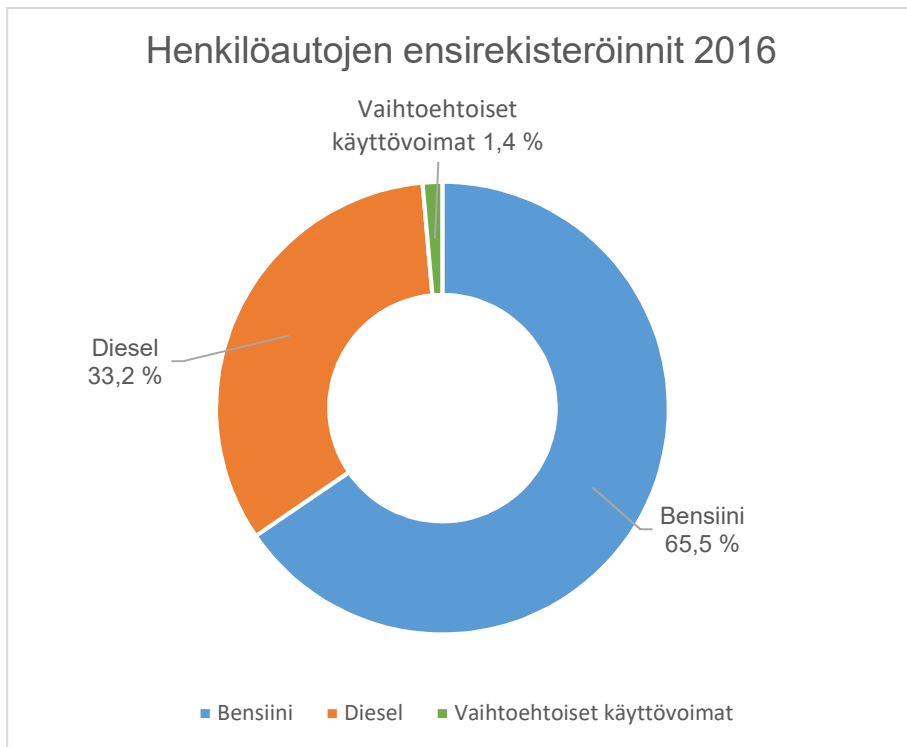
Nykyisin käytössä olevilla ohjauskeinoilla ja liikenteen hinnoittelumalleilla ei ole saatu aikaan merkittävää muutosta, vaan liikenteen päästöt ovat päinvastoin kasvussa muun muassa liikennesuoritteiden kasvun ja biopolttoaineiden vähentyneen käytön vuoksi (14 % vuodessa vuonna 2016). Päästövähennysten saavuttamiseksi tarvittavia lisätoimia käsitellään ministeriön asettamassa parlamentaarisessa työryhmässä, jonka toimikausi on 28.2.2017–28.2.2018.

Liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen on ollut tärkeä tavoite liikennemarkkinoita koskevissa lakiuudistuksissa. Laissa liikenteen palveluista on mahdollistettu erilaisia tietopohjaiseen ohjaamiseen perustuvia palveluita, jotka vaikuttavat kansalaisten kulutus- ja liikkumistottumuksiin. Lakiuudistus mahdollistaa eri tietoja yhdistelevät henkilöiden tai tavaroiden liikkumispalvelut, jotka vaikuttavat liikennemuotojen keskinäisiin suhteisiin ja edesauttavat liikkumisen ja kuljetusten optimointia. Näin voidaan tukea kuljetusten tehostamista ja sitä kautta ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Vaihtoehtoisten liikkumismuotojen lisäämiseksi käynnistettiin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, joka valmistuu keväällä 2018.

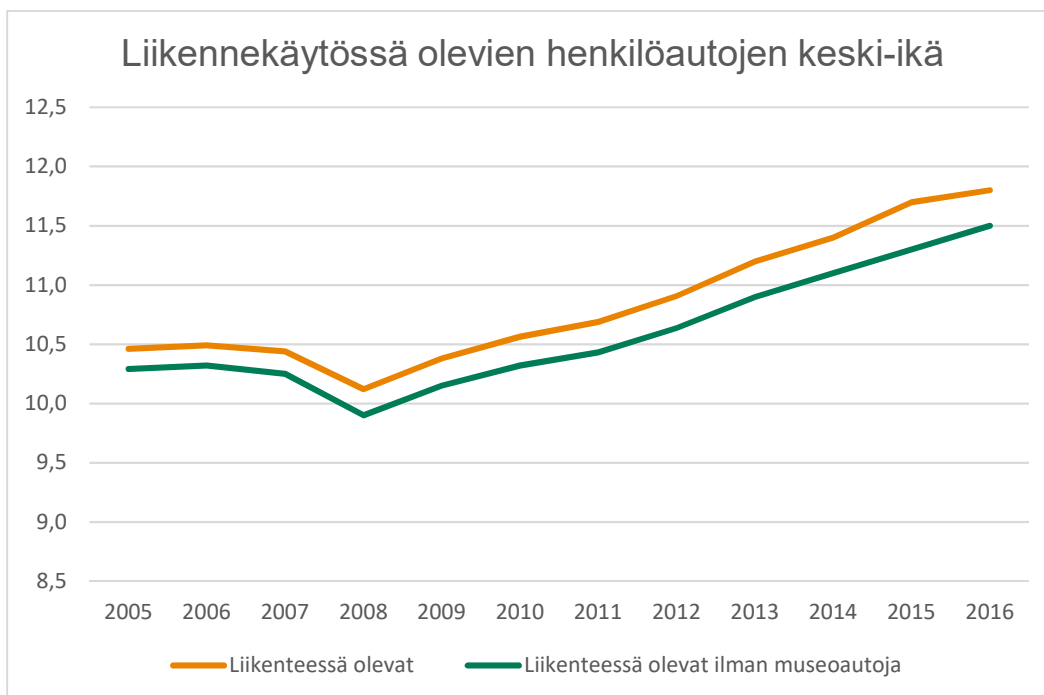
Kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi ministeriö valmisteli hallituksen esitykset tuiksi ajoneuvokannan keski-ikäen laskemiseksi ja vaihtoehtoisten polttoaineiden osuuden lisäämiseksi. Romutuspalkkiona myönnettävään avustukseen varattiin 8 miljoonaa euroa vuoden 2018 talousarvioon. Tukea sähköautojen hankintaan ja henkilöautojen muuntamiseen kaasu- tai etanoli-käyttöisiksi on varattu yhteensä 6 miljoonaa euroa vuosittain ajalle 2018–2021. Nykytilanteessa ensirekisteröidyistä henkilöautoista vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai polttoaineilla (sähkö, kaasu, ladattavat hybridit ja flexfuel) toimivien osuus oli vain 1,4 % vuonna 2016 (Kuva 1) ja

liikennekäytössä olevien henkilöautojen keski-ikä on jatkanut nousuaan (Kuva 2) ollen vuoden 2016 lopussa jo 11,5 vuotta. Romutuspalkkio tuli voimaan 1.1.2018.

Kuva 1. Henkilöautojen ensirekisteröinnit

Kuva 2. Henkilöautojen keski-ikä

Vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelun edistämiseksi saatettiin voimaan vuonna 2017 jakeluverkostoa koskeva lainsäädäntö, jonka avulla varmistetaan yhtenäiset tekniset vaatimukset jakeluinfrastruktuurille. Tämä oli jatkoa vuonna 2016 valmistellulle, EU:n edellyttämälle suunnitelmalle liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta.

Ajoneuvojen energiatehokkuudessa on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta muutosnopeus ei kuitenkaan ole riittävä tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensirekisteröityjen henkilöautojen CO₂-päästöissä vuoden 2020 tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi, että päästöjen tulisi vähentyä keskimäärin 5,5 g vuodessa. Vuosina 2010–2016 päästöt ovat vähentyneet vain 4,8 g vuosivauhtia. Vuoden 2016 jälkeen kehitys ei näytä kääntyneen merkittävästi parempaan suuntaan, sillä vuonna 2016 ensirekisteröityjen henkilöautojen CO₂-päästöt olivat keskimäärin 120,6 g/km, kun taas tammi-syyskuussa 2017 keskimääräinen CO₂-päästö oli 119 g/km.

Ajoneuvojen energiatehokkuuden parantamiseksi ministeriö on osallistunut aktiivisesti EU:n lainsäädännön valmisteluun ennakkovaikuttamalla tieliikenteen päästövähennyksiin liittyvien aloitteiden valmisteluun. Komission marraskuussa 2017 antama asetusehdotus uusien henkilö- ja pakettiautojen raja-arvoista vastasi täsmällisesti Suomen tavoitteita kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (30 % parannus autojen energiatehokkuudessa).

Elinvoimainen media-ala

Media-alan toimintaedellytyksiä on parannettu vuoden 2017 aikana useilla lakimuutoksilla. Muun muassa osana tietoyhteiskuntakaaren muutoksia kevennettiin television ohjelmistotoimijoiden eurooppalaisuusvelvoitteita joustavoittamalla vaadetta varata eurooppalaisille ohjelmille yli puolet vuosittaisesta lähetysajasta. Lisäksi joustavoitettiin radiotoiminnan sääntelyä poistamalla radiomainosten määrälliset rajoitukset. Murroksessa olevan media-alan tarpeet on huomioitu myös esimerkiksi sanomalehdistön osalta postilain uudistuksessa.

Laadukasta sisällöntarjontaa on edistetty ohjelmistotoimilupapäätöksillä sekä avustamalla television uutis- ja ajankohtaistoimintaa. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukimalli vahvistettiin tarkoituksena muun muassa uutistoiminnan monimuotoisuuden varmistaminen. Näin lisätään yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan kilpailukykyä ja kattavuutta sekä kehitetään sisällöntuotannon toimintamalleja. Lisäksi ministeriön johdolla käydään säännöllistä dialogia media-alan kanssa. Ministeriö on yhteistyössä Helsingin ja Tampereen yliopistojen kanssa käynnistänyt Suomen media-alan luotaavan selvityksen, joka valmistuu maaliskuussa 2018.

Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Tiedon hyödyntämiseen perustuvan liiketoiminnan edellytyksiä on parannettu ja liikenteen palveluiden digitalisaatiota edistetty liikennemarkkinat yhteen kokoavan lainsäädännön, liikennepalvelulain avulla. Liikennepalvelulain keskeisenä tavoitteena ovat asiakaslähtöiset liikennepalvelut. Kolmivaiheisen lakihankkeen ensimmäinen vaihe käsitteli liikennepalveluja koskevien olennaisten tietojen ja lippu- ja maksujärjestelmien rajapintojen avaamista. Laki mahdollistaa saumattomat, eri liikennemuodot käsittävät matkaketjut siten, että tiedot ja tietojärjestelmät ovat yhteen toimivia ja rajapinnat avoimia.

Liikennepalvelulain toisessa vaiheessa on toteutettu laaja uudistustyö hallinnonalan rekisterien ja niiden käytön paremmaksi hyödyntämiseksi. Laki liikenteen palveluista laajennettiin koskemaan tie- ja raideliikenteen lisäksi myös lento- ja meriliikennettä. Kuluttajille myytävien

liikkumisen palvelupakettien parantamiseksi mahdollistettiin erilaisten kausietuuksien ja alennusten huomioiminen eri liikennemuodot käsittävissä palveluissa. Yhdistetyn palvelun tarjoajan voi liittää palveluun kaikkien liikennemuotojen matkalippuja sekä palveluja, kuten esimerkiksi taksimatkoja tai auton vuokrauspalveluja (ns. puolesta -asiointi).

Toinen vaihe tuo mukaan myös liikenneasioiden rekisterien yhdistämisen. Noin kymmenestä rekisteristä muodostetaan yksi, yhtenäinen liikenneasioiden rekisteri. Rekisterisääntelyn uudistuksella vahvistetaan rekisteröityjen itsensä mahdollisuuksia käyttää omia tietojaan sekä vahvistetaan yritysten mahdollisuuksia innovaatiotoimintaan sekä liikkumisen palveluiden kehittämiseen. Liikenteestä syntyy asiakkaille kokonaisvaltainen palvelu. Ministeriö on uudistuksella vahvistanut Suomen edelläkävijäasemaa liikennettä koskevan lainsäädäntöympäristön kehittämisessä ja liikenteen tiedon hyödyntämisessä liiketoiminnan ja palveluiden perustana.

Vuonna 2017 on laadittu valtioneuvoston periaatepäätös datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa ja toteutettu sen toimenpiteitä suurten tietoa-aineistojen hyödyntämiseksi liiketoiminnassa. Omien henkilötietojen hallinnointia on kehitetty MyData -foorumin toiminnalla ja tietosuojaa on edistetty Digitaalisen liiketoiminnan tietosuojafoorumissa. Hallinnonalan tietoa-aineistoja on avattu avoimeksi dataksi ja tietoa-aineistosta on laadittu kattava tietokartta. Tietokartassa on tunnistettu tietojen hyödyntämismahdollisuuksia sekä kartoitettu ajantasainen avoimen datan tilanne hallinnonalan virastoissa. Avoin liikenne- ja viestintätieto tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet palveluiden ja liiketoiminnan kehittämiseen.

Älykkään automaation ja robotiikan periaatepäätöksen toimeenpanon ja robotiikan edistämistoimien myötä Suomeen on syntynyt tieliikenteen ja merenkulun automaatioon uusia toimijaverkostoja ja kansainvälisesti tunnustettuja testialueita, joilla voidaan kokeilla uusia ja innovatiivisia teknologioita ja ratkaisuja. Rajat ylittäviä automaatioliikenteen kokeiluja on käynnistetty yhdessä naapurimaiden kanssa. Suomen ratkaisusta on viestitty aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla sekä toimittu kaikkien liikennemuotojen automaation mahdollistamiseksi ja sääntelyn uudistamiseksi. Näillä toimilla Suomi on pyrkinyt edistämään suomalaisen ja eurooppalaisen liikennemarkkinan kehittymistä ja eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyn vahvistamista suhteessa kansainvälisiin yrityksiin.

EU:n satelliittijärjestelmä Galileon hyödyntäminen mahdollistui 2016 ja ensimmäiset palvelut ovat nyt saatavissa. Valmistellulla satelliittinavigoinnin toimenpideohjelmalla pyritään edistämään satelliittinavigoinnin täysimääräistä hyödyntämistä ja samassa yhteydessä on käynnistetty keskitetty avaruushallinnon tarpeen arviointi.

Hallitusohjelman puolivälitarkastelun tuloksena käynnistettiin työ logistiikkasektorin digitalisaation vahvistamiseksi ja kehittämisohjelman laatimiseksi. Samassa yhteydessä perustettiin alan keskeisistä toimijoista koostuva logistiikkaverkosto. Erityisenä haasteena sekä kansallisesti että kansainvälisesti logistiikan digitalisaatiossa on sähköisten rahti- ja kuljetusasiakirjojen käytön edistäminen.

Luottamus digitaalisiin palveluihin

Luottamusta digitaalisiin palveluihin parannettiin vuoden 2017 aikana muun muassa kansallisen tietoturvastrategian toimeenpanolla. Liikenneturvallisuustyössä hyödynnettiin uusia, digitalisaation ja automatisaation luomia mahdollisuuksia. Lisäksi ministeriö edisti toimenpideohjelmalla liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyttä.

Digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristön rakentamiseen tähtäävän hallituksen kärkihankkeen osana on toimeenpantu kansallinen tietoturvastrategia, jonka mukaisilla toimilla on lisätty käyttäjien luottamusta Internetiin ja digitaalisiin toimintatapoihin. Strategian toimilla on varmistettu, että Suomessa on suotuista toimintaympäristö tietoturvallisen digitaalisen liiketoiminnan

harjoittamiselle. Strategian toimeenpano on varmistanut osaltaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja vientiedellytyksiä, EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä sekä yksityisyyden suojan ja muiden perusoikeuksien turvaa. Strategian toimin pyritään varmistamaan, että tietoturva on sisäänrakennettu ominaisuus erilaisissa järjestelmissä, päätelaitteissa ja palveluissa.

Tietoturvastrategian toimenpiteiden toteutus ja tärkeimpien lainsäädäntömuutosten valmistelu on käynnistetty. Esimerkiksi yhteiskunnan keskeisten palveluiden tietoturvan parantamista koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 19.12.2017. Myös hallinnonalan virastot on sitoutettu toteuttamaan strategian toimeenpano toimialoillaan. Sähköisen tunnistamisen luottamusverkoston edellyttämä lainsäädäntö on saatettu voimaan ja luottamusverkosto aloitti toimintansa toukokuussa 2017. Lisäksi joulukuussa 2017 voimaantulleella sähköisen tunnistamisen lain muutoksella poistetaan esteitä ensitunnistamisen ketjutukselta ja parannetaan keskenään kilpailevien tunnistusvälineiden saatavuutta. Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskuksen resursseja on määrärahalisäyksillä vahvistettu, joten virastolla on aiempaa vahvempi kyky tukea kaikkia yhteiskunnan toimijoita tietoturvallisuuden, toimintavarmuuden ja yksityisyyden suojan varmentamisessa sekä kehittämisessä.

Liikenneturvallisuustyössä keskeistä on hyödyntää uusia, digitalisaation ja automatisaation luomia mahdollisuuksia. Liikenne- ja viestintäministeriö on yhdessä muiden hallinnonalojen kanssa toimeenpannut 7.12.2016 hyväksytyn tieliikenneturvallisuutta koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen. Periaatepäätöksen toimilla on varmistettu, että liikenneturvallisuus paranee niin kuljettajien, ajoneuvojen kuin väylienkin osalta. Lisäksi periaatepäätöksen mukaisilla toimilla on parannettu valmiutta liikenteen turvalliseen automatisaatioon. Päätöksen mukaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisen on aloitettu ja päätöksessä listattujen lainsäädäntömuutosten valmistelu on käynnissä. Lisäksi hallinnonalan virastot on sitoutettu päätöksen toimeenpanoon toimialoillaan. Periaatepäätöksen toteutumista ja vaikuttavuutta on seurattu Liikenteen turvallisuusviraston vetämässä yhteistyöverkostossa.

Tieliikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä on laskenut ja Onnettomuustutkintainstituutin ennakkotietojen mukaan kuolemaan johtaneiden liikenneonnettomuuksien määrän ennakoidaan vuonna 2017 jäävän tutkintahistorian pienimmäksi.

Myös ilmailun sekä vesi- ja raideliikenteen turvallisuutta on kehitetty lainsäädäntömuutoksin ja muilla hallinnonalan toimilla. Tasoristeysten turvallisuusohjelma hyväksyttiin 20.11.2017 ja ohjelman toimilla ja sen mukaisella lisäresurssoinnilla parannetaan tasoristeysten turvallisuutta. Meriliikenteen turvallisuusriskien ennakoinniseksi ja turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi merilakiin on lisätty 1.9.2017 voimaan tulleet uudet säännökset merellä sattuneiden vaaratilanteiden ilmoittamisesta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Vastaava käytäntö on jo lento- ja rautatieliikenteessä. Lentoliikenteen turvallisuuden parantamiseksi on vaikutettu aktiivisesti EU:n siviili-ilmailua koskevan asetuksen valmisteluun ja pyritty perinteisen ilmailun lisäksi varmistamaan edellytykset turvalliselle miehittämättömän ilmailun palveluiden kehittymiselle.

Vuonna 2017 julkaistiin liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyttä koskeva toimenpideohjelma. Ohjelmassa korostetaan, että liikenteen ja viestinnän yleisiä digitaalisia palveluja tulee kehittää esteettömiksi eli mahdollisimman monelle sopiviksi. Lähtökohtana on palvelujen mahdollisimman hyvä käytettävyyden ja asiakasystävällisyys. Ohjelmassa kiinnitetään huomiota myös liikenteen fyysistä esteettömyyttä koskevan tiedon saatavuuden parantamiseen.

Infrastrukturi kasvun alustana

Liikenne- ja viestintäverkot

Liikenne- ja viestintäverkkojen kehittämistä ja uudistamista vietiin vuoden 2017 aikana eteenpäin sekä strategisella tasolla että konkreettisoin uudistuksin ja aloittein. Monipuoliseen keinovalikoimaan kuului visio- ja strategiatyötä, lakiuudistuksia sekä toimintavarmuuden ja varautumisen kehittämistä.

Älykkäiden verkkojen, digitaalisten palveluiden ja tiedon hyödyntämisen tuomien uusien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi tulevaisuuden Suomessa liikenne- ja viestintäministeriö asetti selvityshenkilöt tuottamaan vision liikenne- ja viestintäjärjestelmän tilasta vuosille 2030 ja 2050. Visio liikenne- ja viestintäjärjestelmän tilasta -raportti valmistui huhtikuussa 2017 ja siinä on tunnistettu rohkeita kehittämistoimia, joilla luodaan Suomen hyvinvoinnille, kilpailukyvyille ja kansantaloudelle suotuisa ympäristö. Lisäksi visiossa kuvataan mahdollisuuksia ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Digitaalisten teknologioiden ja liiketoiminnan kasvu ympäristön edistämiseksi ministeriö on vuonna 2017 myös käynnistänyt digitaalisen infrastruktuurin strategian valmistelun, jossa on määritelty laajakaistatavoitteet vuodelle 2025, valokuiturakentamisen edistämiseksi tehtävät toimenpiteet sekä linjaukset 5G:n käyttöönottamiseksi. Lakimuutoksella helpotettiin laajakaistan rakentamista haja-asutusalueilla ja lisättiin langattoman laajakaistan kapasiteettia ottamalla käyttöön uusi 700 MHz:n taajuusalue.

Kansalaisia ja elinkeinoelämää kannalta merkittävä EU:n uusi verkkovierailuasetus tuli voimaan kesäkuussa 2017. Uuden sääntelyn myötä verkkovierailupalveluja (puhelut, tekstiviestit, tiedonsiirto) on EU-alueella voinut käyttää liittymäsopimuksesta riippuen joko kotimaisella hinnalla tai aiempaa merkittävästi alhaisemmalla lisämaksulla.

Liikenneverkon kannalta merkittävää oli korjausvelan kasvun pysäyttäminen toistaiseksi lisärahoituksen turvin. Samalla tienkäyttäjien ajokustannukset ovat laskeneet 10 miljoonalla eurolla säästyneinä aika- ja ajoneuvokustannuksina. Liikenneverkon korjausvelan rahoittaminen ja tulevaisuuden investointitarpeet vaativat kuitenkin liikenteen hinnoittelun laajempaa uudistusta rahoituksen saattamiseksi kestäväälle pohjalle.

Ehdotus maantielain muuttamiseksi valmistui ja oli lausunnolla elokuussa 2017. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa maantieverkon yhtenäisyys sekä maanteiden riittävä palvelutaso joka puolella maata. Ehdotuksella selkeytetään valtion ja maakunnan välistä toimivaltajakoa. Muutoksilla siirrettäisiin maakuntalain mukaiset tienpitoon ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvät tehtävät Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY-keskus) maakunnille. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle maaliskuussa 2018.

Yksityistielain kokonaisuudistus valmistui ja hallituksen esitys on annettu syksyllä 2017. Uudistuksen tavoitteena on tukea uuden elinkeinotoiminnan syntymistä ja turvata yksityistestien varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen sekä elinkeinoelämän kuljetukset.

Toimintavarmuuden ja varautumisen kehittämiseksi ministeriö on osaltaan valmistellut viranomaisten VIRVE-verkon korvaavaa laajakaistaisen viranomaisviestintäpalveluratkaisua. Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla olleen verkkoarkkitehtuuria koskevan vaiheen valmistelu päättyi helmikuussa 2017. Liikennemuotojen varautumissäännöksiä koskevat tarpeet on huomioitu myös liikennepalvelulain toisessa vaiheessa tehdyissä lakimuutoksissa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmisteluussa ministeriö on painottanut liikenteen ja viestintäyhteyksien näkökulmaa. Valtioneuvoston päätös tavoitteista tehtiin joulukuussa 2017.

Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

Liikenneverkon rahoituksen saamiseksi kestäväälle pohjalle liikenne- ja viestintäministeriö asetti hankkeen, jossa selvitettiin liikenneverkkoyhtiön (LIVE) perustamista ja siihen liittyviä taloudellisia ja oikeudellisia kysymyksiä. Selvitystä koskeva raporttiluonnos julkaistiin, jonka jälkeen valmistelu keskeytettiin tammikuussa 2017. Liikenneverkon korjausvelan rahoittamisen ja tulevaisuuden investointitarpeisiin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi ministeriö asetti helmikuussa 2017 parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän, jonka tavoitteena on luoda kustannustehokas, pitkäjänteinen ja tarkoituksenmukainen suunnitelma väyläverkon kehittämiselle ja rahoitukselle helmikuuhun 2018 mennessä. Parlamentaariselle työryhmälle on esitelty laajasti erilaisia talousarviorahoitusta täydentäviä rahoitusmalleja. Myös liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin tulevaisuuden kehittämis- ja kunnossapitotarpeita on kartoitettu työryhmän käyttöön. Sekä LIVE-hankkeen että parlamentaarisen työryhmän taustalla on huoli valtion liikenneverkon korjausvelasta ja rahoituksen riittävydestä liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen tulevaisuudessa. Liikenneverkon rahoitusta on uudistettava, jotta Suomen ja alueiden kilpailukyvyyn kannalta välttämättömät investoinnit voidaan toteuttaa ja korjausvelka pysäyttää.

Hallinnon kehittäminen ja viestintä

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toiminnan suunnittelu- ja kehittäminen perustuu vuonna 2016 julkaistun konsernistrategiaan ja siinä määriteltyihin hallinnonalan strategisiin tavoitteisiin. Konsernistrategian toimeenpanon ja toiminnan ohjaamisen tueksi on vuoden 2017 aikana jatkettu strategiakartta -sovelluksen kehittämistä konseptivaiheeseen. Virastojen tulossopimukset on yhdenmukaistettu ja virastoja koskevia tulostavoitteita on viety aikaisempaa strategisempaan suuntaan. Ohjauksessa on painotettu hallinnonalan yhteistä tekemistä muun muassa kehittämällä ohjauksen prosesseja ja vastuita.

Liikenteen ja viestinnän murrokseen vastaamiseksi ja hallinnonalan siilottoman ja tehokkaan valmistelun ja toteutuksen kehittämiseksi ministeriö käynnisti hallinnonalan virastouudistuksen valmistelun. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi ja Viestintävirasto sekä Liikenneviraston viranomaistehtävät on tarkoitus yhdistää yhdeksi virastoksi. Samalla Liikenneviraston meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus- ja hallintatehtävät on tarkoitus yhtiöittää valtion kokonaan omistamaksi erityistehtävayhtiöksi. Jäljelle jäävä Liikennevirasto jatkaa väyläverkosta vastaavana virastona. Uusien organisaatioiden olisi tarkoitus aloittaa 1.1.2019. Hanketta edelsi hallinnonalan virastojen pääjohtajien yksimielinen esiselvitys ja laaja lausuntokierros.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla kiinnitettiin erityistä huomiota toimintavuonna osaamisen kehittämiseen säädösvalmistelun alalla. Lainvalmistelusta järjestettiin koko hallinnonalalle suunnattu koulutus, joka saa jatkoa Itä-Suomen yliopiston kanssa toteutettavasta koulutusohjelmasta vuonna 2018.

Viestinnän ja sidosryhmätoiminnan suunnitelmallisuutta ja avoimuutta on vahvistettu entisestään. Viestinnän koordinoitua konsernin sisällä on tiivistetty. Sosiaalista mediaa on aktiivisesti hyödynnetty valmistelun tukena ja vuoropuhelussa sidosryhmien ja kansalaisten kanssa. Etäosallistumisen mahdollistavista sidosryhmätilaisuuksista on tullut luonteva osa valmistelua. Ministeriön virkamiehet ja esimiehet ovat osallistuneet aktiivisesti viestintäkoulutuksiin. Tämä kaikki on parantanut viestinnän ja sidosryhmätoiminnan vaikuttavuutta sekä lisännyt kansalaisten ja sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua keskusteluun ja valmisteluun.

Toiminnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistettiin päivittämällä ja hyväksymällä ministeriön tasa-arvosuunnitelma toimintavuoden aikana.

1.3 Vaikuttavuus

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konsernistrategiassa hallinnonalan toiminnalle on asetettu kolme strategista vuoteen 2019 ulottuvaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitetta. Taulukossa 2 on esitetty tavoitteiden toteutuma vuoden 2017 loppuun mennessä.

Taulukko 2. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutuminen

Arvosana-asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä¹

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet	Arvosana	Analyysi
Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua.	HYVÄ	<p>Säädösympäristön uudistamisella ja sektorikohtaisen sääntelyn purkamisella on mahdollistettu uudenlaisten, esimerkiksi jakamis- ja alustatalouteen pohjautuvien toimintamallien ja palveluiden kehittyminen sekä poistettu markkinoille pääsyn esteitä. Uudet liikkumisen ja logistiikan palveluratkaisut luovat edellytykset kansalaisten arjen sujuvoittamiselle, elinkeinoelämän kilpailukyvyille sekä ympäristön hyvinvoinnille.</p> <p>Suotuisa ja uusia teknologioita - esimerkiksi IoT:ä, automaatiota ja robotiikkaa - hyödyntävä toimintaympäristö antaa mahdollisuuden osaamisen täysimääräiselle hyödyntämiselle sekä uuden osaamisen kehittymiselle kestäväen kasvun ja kansallisen kilpailuedun vahvistamiseksi.</p> <p>Viestintäpalvelut ovat murroksessa ja kohtaavat uusien jakelukanavien tuoman kovan kansainvälisen kilpailun. Media-alan toimintaedellytyksiä on parannettu lakimuutoksilla, joilla on kevennetty velvoitteita ja joustavoitettu sääntelyä. Sisällöntarjonnan, erityisesti uutistoiminnan monimuotoisuutta on turvattu ministeriön ohjelmistolupapäätöksillä sekä avustuksin tukemalla yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan kehittämistä.</p>
Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita.	HYVÄ	<p>Liiketoimintamahdollisuuksien parantamiseksi on luotu urauurtavaa tietosääntelyä osana lakia liikenteen palveluista. Massadatan ja MyDatan hyödyntämisen edellytykset ovat parantuneet. Tietoa on avattu kattavasti saataville ja tiedon hyödyntämisen esteitä on purettu. Tietoon perustuva palvelutuotanto on kasvussa. Oman tiedon hallintamallin tunnettuus on li-</p>

¹ Erinomainen: tavoitteet on ylitetty; hyvä: tavoitteet on saavutettu oleellisin osin; tyydyttävä: kaikkia tavoitteita ei ole saavutettu; välttävä: tavoitteet on jäänyt saavuttamatta merkittävilta osin.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet	Arvosana	Analyysi
		<p>sääntynyt, mutta siihen perustuvien liiketoimintakonseptien kehittämiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.</p> <p>Tieliikenteen ja merenkulun automaatioon on syntynyt liiketoiminnan kasvualustoja ja testi-alueita. Ymmärrys liikenteen automaation tietoon, palveluihin ja infrastruktuuriin liittyvistä tarpeista on kasvanut kaikissa liikennemuodoissa. Satelliittidatan hyödyntämisen edellytykset ovat parantuneet.</p> <p>Liikenteen ja viestinnän sekä yhteiskunnan muiden keskeisten palveluiden tietoturvallisuuden parantamiseksi lainsäädäntötoimia on jatkettu ja Internetin luottamusta heikentäviin ilmiöihin on puututtu kansallisesti ja kansainvälisesti. Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskuksen resurssit ovat määrärahalisäysten turvin vahvistuneet ja virastolla on aiempaa vahvempi kyky tukea kaikkia yhteiskunnan toimijoita tietoturvallisuuden, toimintavarmuuden ja yksityisyydensuojan varmentamisessa sekä kehittämisessä. Alalle arvioidaan syntyvän uutta liiketoimintaa, sillä edelläkävijäyrityksille tehdyn kyselyn mukaan yritykset ennakoivat liikevaihtonsa ja investointien kasvavan tietoturvallisten tuotteiden ja palveluiden tuotannossa.</p> <p>Digitaalisten palveluiden käyttöä on helpotettu lakimuutoksella käynnistämällä sähköisen tunnistamisen luottamusverkoston toiminta sekä saattamalla voimaan ensitunnistamisen ketjutukseen liittyviä esteitä poistava lakimuutos.</p>
<p>Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle.</p>	<p>TYYDYTTÄVÄ</p>	<p>Liikenneverkon palvelukykyä ei pystytä nykyisillä rahoitus- ja toimintamalleilla turvaamaan.</p> <p>Liikenneverkon korjausvelan kasvu on saatu väliaikaisesti pysäytettyä lisärahoituksen turvin, mutta korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja tulevaisuuden investointien rahoittaminen vaativat liikenneverkon rahoituksen rahoitusmallien kokonaisvaltaista uudistamista.</p> <p>Laajakaistarakentamista edistettiin lainsäädännön muutoksilla ja rakentaminen lisääntyi, mutta laajakaistan kattavuudessa haja-asutusalueilla on edelleen haasteita.</p>

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet	Arvosana	Analyysi
		Liikenne- ja viestintäverkkojen kehittämiseksi on tunnistettu tarve tehdä aikaisempaa pitkäjänteisempää ja kokonaisvaltaisempaa suunnittelua vaikuttavuuden lisäämiseksi. Tämä otetaan huomioon muun muassa käynnissä olevissa maantielain uudistuksessa ja digistrategian laatimisessa.

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Liikenne- ja viestintäministeriö on yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden saavuttamiseksi määritellyt painopisteet. Painopisteiden alle ministeriö on asettanut toiminnalliset tulostavoitteet vuosille 2016–2019. Taulukoissa 3–5 on esitetty tulostavoitteiden toteutuma vuoden 2017 loppuun mennessä.

Taulukko 3. Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua

Tavoitteiden toteutuminen: = saavutettiin, = saavutettiin osittain, = ei saavutettu

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
Painopiste: Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut		
Henkilö-, tavara- ja postikuljetusten toimiville markkinoille on luotu edellytykset poistamalla markkinoille tulon esteitä ja mahdollistamalla fyysisen liikumisen ja digitaaliset ratkaisut yhdistävien ovelta ovelle palveluiden syntyminen.		<p>Liikennepalvelulaissa alennettiin markkinoille tulon edellytyksiä linja- ja kuorma-autoliikenteessä (pakollisen yrittäjäkoulutuksen poistuminen, pakettiautoliikenteen vapauttaminen, joukkoliikenteen lupien karsiminen) sekä kumottiin taksiliikenteen kiintiöjärjestelmä. Tietoa koskevan sääntelyn myötä luotiin paremmat edellytykset ovelta ovelle palveluille (velvoite avata palveluja koskevat olennaiset tiedot ja lippu- ja maksujärjestelmien rajapintojen avaaminen).</p> <p>Liikennepalvelulain II vaihe täydentää I vaiheen matkaketusääntelyä mahdollistamalla saumattomat matkaketjut ja henkilön puolesta asioinnin, joka tuo yhdistettyjen palvelujen piiriin kaikki liikennemuodot ja lipputuotteet. Rekisterisääntelyn kokonaisuudistuksella parannetaan edellytyksiä tiedon hyödyntämiselle liiketoiminnassa. Myös ammattipätevyyksiä koskevaa sääntelyä kevennetään.</p> <p>Kansainvälisesti ja EU-toiminnassa Suomen edelläkävijä- asema on vahvistunut edelleen Liikkuminen palveluna -konseptin ja liikennepalvelulaissa tehtyjen uusien lainsäädäntöratkaisujen ansiota. Moderni, asiakas- ja palvelulähtöinen ajattelutapa on herättänyt kiinnostusta ympäri maailmaa.</p>

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
		<p>Postilain kaksivaiheinen uudistus saatiin päätökseen ja toinen vaihe tuli voimaan pääosin kesällä 2017. Lakiuudistuksen tuloksena siirryttiin ilmoituksenvaraiseen postitoimintaan, uudistettiin yleispalveluvelvoitetta ja tehtiin muita alan toimijoiden liiketoimintaa helpottavia toimenpiteitä. Lakiuudistuksessa painotettiin kuluttajille tarjottavien laatua ja mahdollistettiin uusia palveluja ja yrittäjäpohjaista liiketoimintaa erityisesti maaseudulle.</p> <p>Rautateiden kotimaan henkilöliikenteen avaamista kilpailulle valmisteltiin ja talouspoliittinen ministerivaliokunta teki päätöksen kilpailun avaamisesta ja kolmen uuden erityistehtäväyhtiön perustamisesta keväällä 2017. Valmistelu jatkuu päätöksen mukaisesti.</p> <p>Ajokorttilainsäädännön selkeyttämiseksi ja keventämiseksi valmisteltiin vuonna 2017 hallituksen esitys (HE 146/2017 vp) ja laki on tarkoitus antaa vuonna 2018.</p> <p>Laadittiin selvitys itärajan rautatieliikenteen haasteista ja tarpeista (17.11.2017).</p>
<p>Käyttäjien tarpeisiin vastaavien liikenteen ja viestinnän palveluiden saatavuus on varmistettu ja yleispalvelu sekä palveluvelvoitteet on sopeutettu muuttuvaan toimintaympäristöön.</p>	<p>◇</p>	<p>Ministeriö käynnisti Älykäs maaseutu -selvityshankkeen digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristön rakentamiseksi. Tavoitteena on tukea maaseudun digitaalisten palveluiden kehittämistä ja kokeilujen edistämistä (esimerkiksi viestintäyhteyksien parantaminen, maaseudun uudet liikkumisratkaisut ja kuljetusten yhdisteleminen).</p> <p>Postilain uudistuksessa yleispalveluvelvoitetta kevennettiin vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Yleispalvelun saatavuus taattiin koko maassa.</p> <p>Katsastussääntelyä kevennettiin muun muassa harventamalla katsastusaikavälejä.</p> <p>Junien velvoiteliikennettä lisättiin usealla rataosalla sovitun mukaisesti ja ostoliikennesopimusta täydennettiin loppuvuodesta. Lisämäärärahan myötä vuoroja saatiin lisättyä yhteensä seitsemällä rataosalla.</p> <p>Saariston yhteysalusliikenteen palvelumarkkinoiden ja uusien palveluiden käynnistäminen ei edennyt suunnitellusti, koska ministeriön valmistelemaa maksuasetusta ei hyväksytty.</p>
<p>Painopiste: Liikenteen energiareformi</p>		

<p>Uuden teknologian hyödyntämistä, biotaloutta, puhtaita ratkaisuja ja liikenteen energiatehokkuutta on edistetty.</p>	<p>◇</p>	<p>Energia- ja ilmastostrategiassa linjattiin Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja keskeiset keinot ja sen toimenpidevalikoimaa täydennettiin syyskuussa 2017 valmistuneella Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmalla (KAISU). Lisäksi keinoja päästövähennysten saavuttamiseksi on linjattu ministeriön asettamassa parlamentaarisessa työryhmässä, jonka ehdotukset on viety osaksi KAISU:a.</p> <p>Päästövähennystavoitteiden toteuttamiseksi ministeriössä valmisteltiin (HE 156/2017 vp) hallituksen esitys laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasui- tai etanoli- käyttöisiksi muuntamisen tuesta. Tuet otetaan käyttöön tammikuussa 2018. Lisäksi ministeriössä on valmisteltu EU:n jakeluinfradirektiivin edellyttämä lainsäädäntö, jonka tavoitteena on varmistaa vaihtoehtoisten polttoaineiden la- taus- ja tankkauspisteitä koskevat EU:n laajuiset tekniset vaatimukset sekä kuluttajille annettavat tiedot. Päästöjä vä- hennetään ja liikennejärjestelmän energiatehokkuutta pa- rannetaan vuonna 2017 käynnistetyllä kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeella, jossa kävelyn ja pyöräilyn matkamää- riä kasvatetaan 30 % vuoteen 2030 mennessä.</p> <p>Meri- ja lentoliikenteen päästövähennyksiin liittyvistä kes- keisistä toimista sovitaan alan kansainvälisissä järjestöissä. Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO) ministeriö on aktiivisesti vaikuttanut kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden asettamiseksi sekä uuden teknologian käyt- töönottamiseksi ja energiatehokkuuden lisäämiseksi (auto- maatio, digitalisaatio, cleantech, vaihtoehtoiset polttoaineet ja käyttövoimat). Lentoliikenteen alalla ministeriö on toimi- nut aktiivisesti kansainvälisen lentoliikenteen markkinaeh- toisen päästöjen hyvitysjärjestelmän (GMBM) käyttöönotta- miseksi vuosille 2021–2035.</p> <p>Ministeriön on pääsääntöisesti onnistunut toteuttamaan lii- kenteen energiareformille vuodelle 2017 asetetut tavoitteet, mutta pitkällä aikavälillä nykyinen keinovalikoima ei ole riit- tävä Suomen päästövähennystavoitteisiin pääsemiseksi. Tarkastelussa on huomioitava, että suurin päästövähennys- potentialiaali löytyy tieliikenteestä.</p>
---	----------	---

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
Painopiste: Elinvoimainen media-ala		
Edellytykset media- alan uudistumiselle on luotu.	♦	<p>Television ohjelmistotoimiluvat on myönnetty toimilupakaudelle 17.5.2017–10.1.2027. Ohjelmiston sisältöä koskevien määräysten asettamisen osalta otettiin huomioon tietoyhteiskuntakaaren tavoitteet toimilupasääntelyn joustavoittamisesta ja keventämisestä, eikä toimilupiin määritetty ohjelmiston sisältöä koskevia kanavakohtaisia ehtoja tai peittoaluevaatimuksia. Radion ohjelmistotoimilupien osalta järjestettiin kaksi niin sanottua täydennyskierrosta, joilla myönnettiin joko uusia ohjelmistotoimilupia tai täydennyskisiä radiokanavien kuuluvuusalueisiin.</p> <p>Hallituksen puolivälitarkastelun johdosta käynnistettiin mediapoliittinen selvitys, joka valmistuu maaliskuussa 2018. Selvityksessä luodaan laajempi tietopohja ja kokonaiskuva suomalaisen median tilanteesta alan uudistamistoimien suuntaamiseksi.</p> <p>Tietoyhteiskuntakaaren sääntelyä kevennettiin ja joustavoitettiin purkamalla yksittäisiä normeja, esimerkiksi koskien radiomainonnan määrää ja viestintäpalvelujen ja matkapuhelinten kytkeykauppaa. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määrää tarkistettiin kaupallisten toimijoiden hyväksi. Radio- ja televisiotominnan ohjelmistotoimilupien myöntämis- ja peruuttamisedellytyksiä tarkennettiin.</p> <p>Antennitelevisioverkon seuraavaan teknologiasiirtymään valmistautumista on jatkettu yhdessä toimialan kanssa T2-työryhmässä. Antennitelevisioverkossa siirrytään kokonaan teräväpiirtolähetykset mahdollistavaan DVB-T2 -teknologiaan huhtikuussa 2020.</p> <p>Edellytyksiä media-alan uudistumiselle on selvitetty ja käynnistetty, mutta toimenpiteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet tavoitetason mukaisesti vuoden 2017 aikana.</p>

Taulukko 4. Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita

Tavoitteiden toteutuminen: = saavutettiin, = saavutettiin osittain, = ei saavutettu

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
Painopiste: Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet		
Digitalisaatiota, automatisaatiota sekä suuria tietoaaineistoja laajasti hyödyntävien uusien liikkumisen palvelujen ja uuden liiketoiminnan synty on mahdollistettu.		<p>Lainsäädännön ja norminpurun keinoin on luotu edellytyksiä liikenteen uusille palveluille ja logistiikan digitalisatiolle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikennepalvelulain I vaiheen säädökset on annettu ja velvoitteiden täytäntöönpanoa tuettu, koskien erityisesti lippu-rajapintoja ja olennaisia tietoja koskevia teknisiä palveluita. - Liikennepalvelulain II vaihetta koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle sisältäen Liikenteen turvallisuusviraston rekistereiden kokonaisuudistuksen sekä tietojen luovuttamista ja tiedon hyödyntämisen helpottamista koskevan sääntelyehdotuksen. - Logistiikan digitalisaatiota koskeva Liikennekaaren III vaihe on käynnistetty ja Logistiikan digitalisaation edistämishjelma on valmisteltu. <p>Automaation ja robotiikan hyödyntämisen sekä yhteentoimivien liikennejärjestelmien edellytykset ovat parantuneet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaikkia liikennemuotoja koskevan automaation tiekartan toimenpiteiden toteuttamista on jatkettu. - Suomeen on syntynyt tieliikenteen ja merenkulun automaatioon uusia toimijaverkostoja ja kansainvälisesti tunnustettuja testialueita. - Älykkäästä automaatiosta ja robotiikasta annetun periaatepäätöksen mukaisesti on vaikutettu aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla liikenteen automaation mahdollistamiseen sääntelyllä. <p>Datataloutta on edistetty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toimeenpanemalla tiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa periaatepäätöstä. - osallistumalla EU:n tiedon vapaata liikkuvuutta koskevan asetuksen valmisteluun. - vaikuttamalla MyData toimintamallin omaksumiseen MyData allianssin kautta. - Lisäämällä yritysten tietosuojavalmiuksia Digitaalisen liiketoiminnan tietosuojafoorumi -tilaisuuksissa - Vauhdittamalla taloushallinnon digitalisaatiota ja tiedon hyödyntämistä Taloushallinnon digitalisaatio (TALTIO)-hankkeessa.

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
		<p>EU:n satelliittijärjestelmä Galileon palvelut ovat nyt saatavissa ja niiden hyödyntämismahdollisuuksia on lisätty. Satelliittinavigoinnin tehokasta hyödyntämistä koskeva toimenpideohjelma 2017–2020 julkaistiin. Lisäksi käynnistettiin arviointi avaruushallinnon organisoitumismallista Suomessa.</p>
Painopiste: Luottamus digitaalisiin palveluihin		
<p>Liikenteen ja viestinnän palvelumuodot sekä liiketoimintamallit ovat kehittyneet. Käyttäjien turvallisuuteen kohdistuvat riskit ovat hallittavissa.</p>	<p>♦</p>	<p>Luottamusta Internetiin ja digitaalisiin palveluihin on lisätty kansallisen tietoturvastrategian toimenpiteitä toteuttamalla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin kansallista täytäntöönpanoa on valmisteltu ja hallituksen esitys on annettu (HE 192/2017 vp). - Tietosuoja ja tietoturvallisuuden merkitystä on painotettu EU:n sähköisen viestinnän tietosuojasääntelyn uudelleen-tarkastelussa ja EU:n tietosuoja-asetuksen edellyttämät muutostarpeet on arvioitu yhdessä oikeusministeriön kanssa - Sähköistä tunnistamista on helpotettu poistamalla ensitunnistamisen ketjutuksen esteitä lakimuutoksella. Sähköisen tunnistamisen luottamusverkoston toiminta on käynnistetty. - Kyberturvallisuutta on vahvistettu lisäämällä Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskuksen resursseja. Määrärahasäyksen ansiosta virastolla on aiempaa vahvempi kyky tukea kaikkia yhteiskunnan toimijoita tietoturvallisuuden, toimintavarmuuden ja yksityisyydensuojan varmentamisessa sekä kehittämisessä. - Ministeriö on osallistunut tietoturvallisuutta ja tietosuojaan liittyvien riskien hallintaa kehittävään EU:n ja kansainväliseen tason yhteistyöhön. Tietoturvastrategian tavoitteet on huomioitu EU:n kyberturvallisuusasetuksen valmistelutyössä. <p>Ministeriö on toteuttanut tieliikenteen turvallisuuden parantamista koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä määritellyjä tavoitteita seuraavin toimenpitein:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tieliikennelain kokonaisuudistuksen yhteydessä on valmisteltu lainsäädäntömuutokset tieliikennevirhemaksun käyttöön ottamiseksi ja sanktiomenettelyjen keventämiseksi. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 23.11.2017 (HE 182/2017 vp).

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
		<p>- Raskaan liikenteen talvirengassäännökset on uudistettu liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseksi. Asetus tuli voimaan vuoden 2017 alussa.</p> <p>- Liikenteen älykkään ja turvallisen automaation edistämiseksi on kartoitettu keskeisimpiä toimenpiteitä sekä arvioitu keinoja hankkia, jakaa ja hyödyntää automaattisesta liikenteestä syntyvää tietoa liikenteen turvallisuuden parantamiseksi.</p> <p>Tasoristeysten turvallisuuden parantamishjelmasta tehtiin päätös. Ohjelman tarkoitus on määrärahalisäysten turvin parantaa tasoristeysten turvallisuutta.</p> <p>Korkean turvallisuustason ylläpitämistä ja ilmailutoimialan kilpailukyyn edistämistä on painotettu EU:ssa siviili-ilmailun turvallisuutta koskevan asetuksen (ns. EASA-asetus) valmistelussa. Lisäksi on vaikutettu myös mahdollistavan sääntelykehityksen luomisessa miehittämättömälle ilmailulle.</p> <p>Merilakiin tehtiin muutokset, joilla muun muassa sallitaan sähköisten laivapäiväkirjojen käyttö ja edistetään digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön luomista (HE 23/2017 vp). Turvallisuustason ylläpitämistä sekä sääntelyn selkeyttämistä ja hallinnollisen taakan keventämistä on korostettu EU:n matkustaja-alusten turvallisuutta koskevien direktiiviehdotusten käsittelyssä.</p>

Taulukko 5. Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle

Tavoitteiden toteutuminen: = saavutettiin, = saavutettiin osittain, = ei saavutettu

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
Painopiste: Liikenne- ja viestintäverkot		
Verkot ovat mahdollistaneet tietoon perustuvien liikenne- ja viestintäpalveluiden kehittämisen.		<p>Digitaalisen infrastruktuurin strategian valmistelu on käynnistetty tavoitteena määritellä Suomen laajakaistatavoitteet vuodelle 2025 sekä keinot tavoitteen saavuttamiseksi. Strategia koskee sekä valokuiturakentamisen edistämistä että sisältää tarvittavat taajuuspoliittiset linjaukset seuraavan sukupolven matkaviestinteknologia 5G:n käyttöönottamiseksi.</p> <p>Tietoon perustuvien liikenne- ja viestintäpalveluiden pitkäjänteiseksi kehittämiseksi ministeriö asetti selvityshenkilöt</p>

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
		<p>laatimaan vision siitä, miten liikenne- ja viestintäjärjestelmän rohkealla kehittämisellä luodaan Suomen hyvinvoinnille, kilpailukyvyille ja kansantaloudelle suotuisa ympäristö vuosille 2030 ja 2050.</p> <p>Valtioneuvoston myöntämät verkkotoimiluvat 700 MHz:n taajuusalueelle tulivat voimaan helmikuussa 2017. Uuden taajuusalueen käyttöönotto on lisännyt langattoman laajakaistan kapasiteettia.</p> <p>Laajakaistatukilain muutos tuli voimaan heinäkuussa 2017. Laki koskee Nopea laajakaista -tukiohjelmää, jolla tuetaan huippunopeiden yhteyksien rakentamista julkisella tuella. Muutoksella on muun muassa laajennettu tukikelpoisia alueita ja lisätty hankkeiden tukikelpoista osuutta. Lisäksi lakimuutoksella on helpotettu vanhojen hankkeiden rahoitusta.</p> <p>Koillisväylän kaapelihankeen suunnittelu on jatkunut ja se on saanut laajaa kansainvälistä kannatusta ja mukanaolo kiinnostaa keskeisiä maita. Tavoitteena on, että kaapeli rakennetaan kaupalliselta pohjalta vuonna 2019–2022.</p> <p>5G-teknologia tarvitsee tulevaisuudessa riittävästi tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Ministeriö on jatkanut aktiivista toimintaa tämän tavoitteen eteen EU:ssa ja kansainvälisesti. Lisäksi vuoden 2019 maailman radiotaajuuskonferenssiin (WRC) valmistautumista on jatkettu kansallisessa työryhmässä. WRC-konferenssissa päätetään muun muassa korkeiden 5G-taajuuksien kansainvälisestä harmonisoinnista.</p> <p>Ehdotus maantielain muuttamiseksi valmistui ja oli lausunnolla elokuussa 2017. Muutoksilla siirrettäisiin maakuntalain mukaiset tienpitoon ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvät tehtävät Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY-keskus) maakunnille. Esitykseen sisältyvät ehdotukset maakuntauudistuksen edellyttämäksi uudeksi sääntelyksi koskien maanteiden tienpidon järjestämistä maakuntien ja valtion yhteistyönä sekä tähän liittyvistä ohjaus-, sopimus- ja muista järjestelyistä. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtakunnallista ja maakunnissa tapahtuvaa liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat uudet säännökset ja maanteiden luokitteluun pohjautuvat palvelutasoa koskevat säännökset. HE annetaan eduskunnalle maaliskuussa 2018.</p>
Liikenne- ja viestintäyhteyksien saatavuus ja toimintavarmuus on turvattu.	🟢	<p>Korjausvelkarahoituksen ja yleisesti perusväylänpidon rahoituksen käytön seurantaa ja vaikutusten arviointia on kehitetty yhteistyössä Liikenneviraston kanssa. Lisärahoituksella on pysäytetty korjausvelan kasvu ja tienkäyttäjien ajokustannukset ovat laskeneet 10 miljoonalla eurolla säästyneinä aika- ja ajoneuvokustannuksina. Lisäksi toteutetut</p>

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
		<p>toimenpiteet parantavat kaikkien väyliä käyttävien turvallisuutta ja ympäristöä.</p> <p>Yksityistielain kokonaisuudistus valmistui ja hallituksen esitys (HE 147/2017 vp) on annettu syksyllä 2017. Uudistuksen tavoitteena on tukea uuden elinkeinotoiminnan syntymistä ja turvata yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen sekä elinkeinoelämän kuljetukset.</p> <p>Lennonvarmistusliiketoiminta irrotettiin Finavia Oyj:stä uuteen yhtiöön ANS Finland Oy. Valtioneuvosto nimesi uuden yhtiön ilmaliikennepalvelujen tarjoajaksi Suomen lentotiedotusalueella 1.4.2017 alkaen.</p> <p>TEN-T verkoille on asetettu teknisiä laatuvaatimuksia, jotka tulee täyttää vuoteen 2030 mennessä. Ydinverkolla on tehtävä huomattavia parannus- ja rakennustoimenpiteitä. Tarvittavat investoinnit ovat yli 5 mrd.€ ja kohdistuvat valtaosalta rataverkkoon. TEN-T ydinverkkoon liittyy vaatimus rautateiden liikenteen hallintajärjestelmän ERTMS toteuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.</p> <p>Viranomaisten VIRVE-verkon asteittain korvaavaa laajakaistaista viranomaisviestintäpalveluratkaisua on valmisteltu, ja liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla ollut verkkoarkkitehtuuria koskeva vaihe on valmistunut helmikuussa 2017. Liikennemuotojen varautumissäännöksiä koskevat tarpeet on huomioitu myös liikennepalvelulain toisessa vaiheessa tehdyissä lakimuutoksissa.</p>
Painopiste: Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus		
Edellytykset liikenteen infrastruktuurin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle on luotu.	♦	<p>Vuoden 2017 alussa valmistui selvitys liikenneverkko-yhtiön perustamisesta ja siihen liittyvistä taloudellisista ja oikeudellisista kysymyksistä. Hankkeen valmistelu keskeytettiin tammikuussa 2017. Liikenneverkon rahoitushaasteiden ratkaisemiseksi ja päästövähennystavoitteiden keinojen löytämiseksi ministeriö asetti parlamentaarisen työryhmän. Parlamentaarisen työryhmän työn tukemiseksi on laadittu ja esitelty erilaisia, talousarviorahoitusta täydentäviä rahoitusmalleja. Myös liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin tulevaisuuden kehittämis- ja kunnossapitotarpeita on kartoitettu työryhmän käyttöön.</p>

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

31.10.41 Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon

Määrärahalla avustetaan Finavia Oyj:n ulkopuolisten lentokenttien toiminta- ja investointimenoja. Avustuksia voidaan myöntää Euroopan komission asetuksen 2017/1084 ja EU:n lentoasemien ja lentoyhtiöitä koskevien valtiontukisuuntaviivojen (2014/C 99/03) määrittelemissä puitteissa. Momentille myönnettiin vuoden 2017 aikana yhteensä 1,150 miljoonaa euroa, josta 0,150 miljoonaa euroa oli eduskunnan päätöksen mukaisesti varattu Seinäjoen lentoasema Oy:lle.

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi valtionavustusta Lappeenranta Airport Oy:lle 1,090 miljoonaa euroa, josta 90 000 euroa oli siirtomäärärahaa vuodelta 2016. Tästä 0,621 miljoonaa euroa kohdistui lentoaseman ei-taloudellisen toiminnan kustannuksiin ja 0,469 miljoonaa euroa lentoaseman taloudellisen toiminnan kustannuksiin. Lisäksi Lappeenranta Airport Oy:lle maksettiin vuonna 2016 myönnettyä avustusta 0,596 miljoonaa euroa. Avustuspäätös tehtiin vuonna 2016 ehdollisena siltä osin että avustusta taloudelliseen toimintaan voidaan myöntää vain sillä edellytyksellä, että Euroopan komissio hyväksyy Lappeenrannan lentoasemaa koskevan tukiohjelman. Komission hyväksymispäätös annettiin 5.1.2017 ja maksatuspäätös vuoden 2016 taloudellisen toiminnan tuen osalta tehtiin tämän jälkeen.

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi valtionavustusta Seinäjoen lentoasema Oy:lle lentoaseman ei-taloudelliseen toimintaan 0,150 miljoonaa euroa.

31.30.42 Valtionavustus koulutuksesta

Määräraha on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle oppilaitokselle tai osakeyhtiölle. Koulutuskorvausta myönnettiin Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy:lle (KRAO) 0,841 miljoonaa euroa. KRAO on riippumaton rautatiealan ammatillista koulutusta tarjoava oppilaitos, jolla on Liikenneviraston hyväksymä koulutuslaitosoikeus sekä Liikenteen turvallisuusviraston oppilaitoshyväksyntä.

31.30.51 Luotsauksen hintatuki

Luotsia käyttävä alus on velvollinen suorittamaan luotsausmaksua. Luotsauspalveluista luotsausyhtiö Finnpiilot Pilotage Oy perii kiinteään yksikköhintaan perustuvan maksun, joka määräytyy aluksen nettovetoisuuden ja todellisen luotsatun matkan perusteella. Saimaan kanavalla ja Saimaan vesistöalueella peritään kuitenkin alennettuun yksikköhintaan perustuvaa maksua, joka on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta. Alemman yksikköhinnan tarkoituksena on kompensoida meriliikenteeseen verrattuna pitempiä luotsausmatkoja. Saimaan alueen luonnonolosuhteet aiheuttavat pidemmät luotsausmatkat.

Yhtiölle korvataan alennetusta yksikköhinnasta luotsausyhtiölle aiheutuvat tulonmenetykset. Korvaus on valtion talousarvion perustelujen mukaan enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen. Vuonna 2017 hintatukea myönnettiin valtionyhtiö Finnpiilot Pilotage Oy:lle 3,427 miljoonaa euroa. Luotsauksen hintatuen korvaamisperiaatteet muutettiin vuoden 2016 alusta luotsauslain mukaisesti koskemaan alennettua yksikköhintaa ja toteutuneita luotsausmatkoja.

31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen

Joukkoliikenteessä tavoitteena on peruspalvelutason turvaaminen, kysynnän ylläpitäminen sekä kilpailukykyisen joukkoliikenteen lisääminen suurilla kaupunkiseuduilla. Joukkoliikenteen peruspalvelutason tavoitteena on turvata jokapäiväiset liikkumistarpeet ja liikkumisen tasa-arvo. Ministeriön vastuulla on henkilöjunaliikenteen palveluostot. Muulta osin valtion talousarviossa osoitettu rahoitus on Liikenneviraston sekä ELY-keskusten käytössä ja vastuulla.

Ministeriö ostaa henkilöjunaliikenteen palveluja sekä lähijunaliikenteessä että kaukoliikenteessä. Kaukojunaliikenteen tukemisessa tavoitteena on pitää yllä ja nostaa junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Lähijunaliikenteessä tarkoituksena on ollut mahdollistaa korkeampi palvelutaso, kuin mihin lipputulot antavat mahdollisuuden. Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR-Yhtymä Oy:n välinen ostoliikennesopimus on tehty vuosille 2016–2019. Sopimus kattaa sekä junien kaukoliikenteen että Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alueen ulkopuolisen lähiliikenteen. Sopimuksen arvo on 120,680 miljoonaa euroa. Junaliikenteen ostojen määräraha vuonna 2017 oli 30,170 miljoonaa euroa ja se kasvaa kahdella miljoonalla eurolla vuosille 2018–2021. (Ministeriö ja VR sopivat loppuvuodesta 2017 kahden miljoonan euron lisämäärärahan kohdentamisesta vuosien 2018–2019 osalta.)

VR:llä on yksinoikeussopimuksen myötä henkilöjunaliikenteen yksinoikeus. Tämän yksinoikeuden vastineeksi VR on velvoitettu ajamaan ns. velvoiteliikennettä, joka ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa, ja josta valtio ei maksa erillistä korvausta. Velvoiteliikenteestä voi koitua yksinoikeussopimuksen mukaan VR:lle enintään 20 miljoonan euron tappio. Loppuvuodesta 2016 ministeriö antoi päätöksen velvoiteliikenteen tarjonnasta vuodelle 2017, jossa velvoiteliikennettä lisättiin merkittävästi. Kesällä 2017 ministeriö antoi päätöksen velvoiteliikenteestä vuosille 2018–2019. Velvoiteliikenne jatkuu päätöksen myötä samansisältöisenä kuin vuonna 2017.

Ministeriö ja VR ovat ottaneet ostoliikennettä koskevan sopimuksen ja velvoitepäätöksen voima-annossa huomioon, että rautateiden henkilöliikennepalvelut avataan kilpailulle. Kilpailun avaaminen tarkoittaa sitä, että VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rataverkolla luovutaan.

31.40.45 Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki

Valtioneuvoston asetus yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukemisesta tuli voimaan 4.10.2017. Valtion talousarvion momentille 31.40.45. myönnettiin 3 miljoonan euron määräraha. Määrärahaa saa käyttää yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen valtioneuvoston asetuksen mukaisten valtionavustusten maksamiseen uutis- ja ajankohtaistoimintaa tuottavien yleisen edun tv-kanavan ohjelmistoluvan omaaville toimijoille. Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi 3 miljoonan euron avustuksen 21.12.2017 MTV Sisällöt Oy:lle vuosille 2018 ja 2019. Avustuspäätöksellä asetettiin MTV Sisällöt Oy:lle myös julkisen palvelun velvoite, jonka mukaan yhtiön on ylläpidettävä nykyinen uutis- ja ajankohtaistoiminnan tarjonta ja taso vuosina 2018 ja 2019. Lisäksi MTV Sisällöt Oy sitoutuu laajentamaan olemassa olevaa uutis- ja ajankohtaistoimintaansa. Avustuksesta 2,5 miljoonaa euroa kohdistuu nykyisen tarjonnan ylläpitämiseen ja 0,5 miljoonaa euroa toiminnan laajentamiseen. Avustus maksetaan vuosittain toteutuneita kustannuksia vastaan. Liikenne- ja viestintäministeriö valvoo julkisen palvelun velvoitteen noudattamista.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Hallitusohjelman mukaisesti julkiselle taloudelle on päätetty välttämättömät sopeutustoimet. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut monivuotiset toiminnallisen tehokkuuden tavoitteet vuosille 2016–2019 yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnallisen tehokkuuden tavoite on, että kokonaistuottavuus paranee vuosittain 2 % ja työn tuottavuus 1 % suhteessa edelliseen vuoteen.

Taulukko 6: Toiminnallinen tehokkuus

	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Tavoite 2019
Työn tuottavuuden kehittyminen + 1 %	24	-10	0,0	6,4	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen + 2 %	22	3	9,9	10,1	2	2

Kokonaistuottavuuden kehittymisen toteumaa 2016 on korjattu takautuvasti. Tilinpäätöksessä 2016 esitetty kokonaistuottavuuden kehitys (7,1) korjattiin, koska tunnuslukuun vaikutti liian suurena kirjattu lomapalkkavelka (0,365 miljoonaa euroa). Korjauskirjaus tehtiin vuoden 2017 puolella; taulukossa vertailukelpoisuus on huomioitu.

Vuonna 2017 kokonaistuottavuus ja työn tuottavuus nousivat suhteessa edelliseen vuoteen. Tuottavuuslukujen kasvuun vaikuttivat painoarvoltaan suurimpien suoritteiden määrien kasvu (hallituksen esitykset, asetukset) sekä määrien laskun kohdistuminen painoarvoltaan pieniin suoritteisiin (eduskuntakyselyt). Tästä johtuen työn tuottavuus nousi edellisvuodesta henkilötyövuosien kasvusta huolimatta.

Kokonaistuottavuuden kasvuun edellisvuodesta vaikuttivat suoritteiden kehityksen ohella toiminnan kulujen pysyminen lähes edellisvuoden tasolla. Toiminnan kulut tosin kehittyivät lajeittain siten, että toisaalta henkilöstö- ja matkakulut kasvoivat ja toisaalta etenkin tutkimuspalveluiden kulut laskivat (mm. valtioneuvoston ja ulkoministeriön koordinoimat hankkeet).

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriön toiminnasta aiheutuvat toimintamenomäärärahalla katettavat kustannukset olivat 13,955 miljoonaa euroa. Kustannukset nousivat 0,522 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstömenot kasvoivat 0,348 miljoonaa euroa ja muut toiminnasta aiheutuvat menot 0,271 miljoonaa euroa. Ministeriön toiminnasta aiheutuvista kustannuksista henkilöstömenot olivat suurimmat 10,819 miljoonaa euroa. Muut menot olivat yhteensä 3,347 miljoonaa euroa ja tuottoja ministeriö sai yhteensä 0,210 miljoonaa euroa.

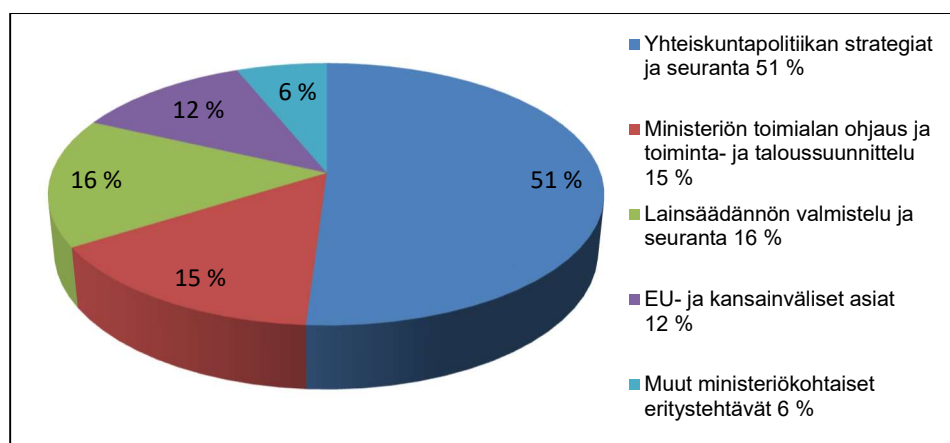
Kustannusten jakautuminen ohjaus- ja tukitoimintoihin perustuu Kiekussa tehtävään työaika-kirjanpitoon sekä menojen ja tulojen kohdentamiseen toiminnoille. Tukitoimintojen kustannukset 3,191 miljoonaa euroa on vyörytetty ohjaustoiminnoille toteutuneiden henkilötyövuosien suhteessa.

Toiminnasta aiheutuvat vyörytetyt kustannukset jakautuvat ohjaustoiminnoille tehtävittäin seuraavasti: Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta 7,118 miljoonaa euroa (51 %), Ministeriön toimialan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta 2,098 miljoonaa euroa (15 %), Lainsäädännön valmistelu ja seuranta 2,216 miljoonaa euroa (16 %), EU- ja kansainväliset asiat 1,665 miljoonaa euroa (12 %) sekä Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät 0,857 miljoonaa euroa (6 %).

Taulukko 6: Ohjaustoiminnoille vyörytetyt kustannukset vuonna 2017

	Yhteensä 2016	Henkilöstö- menot	Muut menot	Tuotot	Yhteensä 2017	Henkilöstö- menot	Muut menot	Tuotot
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Ohjaustoiminnot	13 432 963	10 470 884	3 076 032	-113 953	13 955 131	10 818 632	3 346 742	-210 243
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	7 049 509	5 343 664	1 727 847	-22 002	7 118 359	5 451 020	1 685 279	-17 941
Ministeriön toimialan ohjaus ja tts	1 651 289	1 373 826	280 861	-3 397	2 098 282	1 699 763	397 039	1 480
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	2 112 021	1 910 578	212 269	-10 825	2 216 145	1 993 431	262 586	-39 873
EU- ja kansainväliset asiat	1 723 868	1 041 028	757 133	-74 293	1 665 063	970 810	774 281	-80 028
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	896 276	801 788	97 923	-3 435	857 282	703 607	227 556	-73 881

Kaavio 1: Ohjaustoimintojen jakauma vuonna 2017

Edellä esitettyihin kustannuksiin sisältyy harjoittelijoiden palkkakustannuksia yhteensä 0,159 miljoonaa euroa (9 htv). Edelliseen vuoteen verrattuna harjoittelijoiden palkkakustannukset nousivat 44 983 euroa (3 htv) johtuen harjoittelijoiden määrän lisäyksestä vuodelle 2017.

Laki valtioneuvostosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (1137/2014), astui voimaan 1.3.2015. Valtioneuvoston kanslia (VNK) vastaa valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisistä hallinto- ja palvelutehtävistä, joten toimintoja on siirretty ministeriöistä valtioneuvoston hallintoyksikköön (VNHY).

Seuraavassa taulukossa on esitetty VNHY:n määrärahoihin kohdentuvat kustannukset liikenne- ja viestintäministeriön osalta vuosilta 2016–2017. Pääosa menoista on vyörytetty ministeriölle henkilömäärien suhteessa. Liikenne- ja viestintäministeriön osalta palvelutuotannon kustannukset olivat 4,584 miljoonaa euroa vuonna 2017.

Taulukko 7. VNHY:n palvelutuotannon kustannukset 2016–2017

(1000 €)	2016	2017
Tietotoimiala	1 188	1 394
Tila- ja turvallisuustoimiala	2 229	2 533
Sisäisen viestinnän palvelut		13
Tietotuki ja julkaisupalvelut	90	81
Käännöspalvelut	455	417
Henkilöstöpalvelut	125	112
VN yhteinen kehittäminen ja VNHY johto	30	34
Palvelutuotannon kustannukset yhteensä	4 116	4 584

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullisen toiminnan tuotot muodostuivat valtion maksuperustelain nojalla säädetyn liikenne- ja viestintäministeriön maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa (913/2016) hinnoitelluista julkisoikeudellisista suoritteista ja erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista.

Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot 660 euroa kertyivät tieliikennettä ja vesiliikennettä koskevista luvista. Liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista muista maksullisista suoritteista ei kertynyt tuottoja. Tuotot erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista olivat yhteensä 21 000 euroa. Ne muodostuivat tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) ja rautatielain (304/2011) mukaisista hakemusmaksuista. Yhteensä tuotot olivat 21 660 euroa ja nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 9 490 euroa.

Taulukko 8. Maksullisen toiminnan tuotot

(euroa, ilman arvonlisäveroa)	2015	2016	2017
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	1 370	1 170	660
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	-	-	-
Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	27 000	11 000	21 000
Yhteensä	28 370	12 170	21 660

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmia ei laadittu, koska kaikkien maksullisen toiminnan osa-alueiden tuotot jäivät alle miljoona euroa. Maksulliselle toiminnalle ei ollut asetettu kustannusvastaavuustavoitetta.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja ei kertomusvuonna saatu eikä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa laadittu.

Taulukko 9. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot

(euroa, ilman arvonlisäveroa)	2015	2016	2017
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta			
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta			
Muut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	8 892	4 794	0
Yhteensä	8 892	4 794	0

1.4.5 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukko 10. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

	2015	2016	2017
Hallituksen esitykset	18	21	25
Asetukset	50	41	53
EU-asiat	80	107	112
Maksuasetukset	5	8	6
Toimiluvat ja muut lupapäätökset	18	10	11
Sopimukset	34	32	36
Tukipäätökset	88	9	8
Eduskuntakyselyt	85	76	41
Julkaisut (sisältää tutkimusjulkaisut)	20	17	34

Suoritteiden kokonaismäärä pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna, mutta työllistävimpien suoritteiden eli hallituksen esitysten ja asetusten määrät nousivat 16 kpl:lla. Määrärahoja on aikaisempia vuosia vähemmän ja lupien myöntämisestä on siirretty virastoille. Kansanedustajien kirjallisten kysymysten määrä oli 41 vähentyen edellisiin vuosiin nähden. Julkaisujen määrät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 17 kappaleella.

1.5 Palvelukyky sekä henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on toiminnallisten tulostavoitteiden lisäksi asettanut toimintatapoja koskevia tavoitteita ja lähtökohtia vuosille 2016–2019, jotka liittyvät konserniyhtenäisyyden edistämiseen sekä johtamiseen. Seuraavana on tavoitteiden toteutuma vuoden 2017 loppuun.

Taulukko 11. Voimavarat ja uudistumiskyky

(tavoitteiden toteutuminen: = saavutettiin, = saavutettiin osittain, = ei saavutettu)

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteutuma	Analyysi
Konserniyhtenäisyys		
Konserniyhtenäisyys on varmistettu ja virastojen roolit ovat selkeät.		Virastojen tulosohejausta on yhtenäistetty ja konsernistrategian painopisteiden toimeenpanoa on kehitetty erillisellä hankkeella. Strategiakarttatyökalu on kehitetty konseptivaiheeseen. Ministeriö on käynnistänyt hallinnonalansa virastouudistuksen vuonna 2017. Hanketta edelsi hallinnonalan pääjohtajien yksimielinen esiselvitys ja laaja lausuntokierros. Virastouudistuksen tavoitteet liittyvät erityisesti viranomais tehtävien selkeyttämiseen, sääntelyn sujuvoittamiseen, synergiaetujen hyödyntämiseen ja hallinnonalan kykyyn vastata toimintaympäristön muutoksiin. Johtamisen keskiarvo oli vuonna 2017 tavoitteen mukainen 3,5 (VM Baro).
Hallinnonalan strategiset osaamisalueet ja -tarpeet on tunnistettu ja ministeriön osaamisen kehittämissuunnitelma laadittu ja osaamista kehitetty strategisilla alueilla.		Hallinnonalan yhteiset strategiset osaamiset on määritelty. Hallinnonalan kanssa on tehty suunnitelma strategisten osaamisten kehittämiseen ja vuoden 2017 aikana toteutettu säädösvalmisteluun ja liiketoiminnan kehittämiseen liittyvät valmennuskokonaisuudet.
Sääntelyn sujuvoittaminen		
Lainsäädäntötyö on edennyt monivuotisen suunnitelman mukaan.		Yli puolet monivuotisen lainsäädäntösuunnitelman ja ns. ministeriön norminpurkulistien hankkeista on toteutettu tavoitteen mukaisesti ja suurin osa suunnitelman jäljellä olevista hankkeista on joko viimeisteltävänä tai valmistelussa. Ministeriöstä annettiin eduskunnan käsiteltäväksi 25 hallituksen esitystä. Huomionarvoista on, että monet vuoden 2017 hallituksen esityksistä olivat hyvin laajoja, niissä oli

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteu- tuma	Analyysi
		<p>runsaasti liitelakeja ja niissä kumottiin olemassa olevia sää- döksiä tai säännöksiä. Kansalaisten arkea helpotettiin säh- köistä asiointia lisäämällä, katsastusaikoja yhdenmukaista- malla EU-säännöksiin, yritysten toimintaedellytyksiä paran- nettiin avaamalla markkinoita ja keventämällä hallinnollista taakkaa. Lähes kaikissa hallituksen esityksissä edistettiin hallituksen kärkihankkeita säädösten sujuvoittamista, digita- lisaatiota tai kilpailukyvyyn edistämistä. Vuonna 2017 oltiin edelleen aktiivisia säädösten sujuvoittamisen toimeen- panoryhmässä hoitaen kärkihankkeen järjestely-, koordi- naatio ja viestintävastuuta. Kansainvälisten sopimusten täy- täntöönpanoa on kevennetty aina, kun se on ollut mahdol- lista. Helsingissä järjestettiin huhtikuussa 2017 parempaa sääntelyä koskeva EU-seminaari, johon osallistui yli 20 jä- senmaata sekä komission edustajia. Yhteistyötä on jatkettu seminaarin jälkeen ja parempi sääntely oli esillä myös Viron pj-kaudella Tallinnassa marraskuussa 2017 järjestetyssä Transport Directors -kokouksessa.</p>
Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö		
Ministeriön viestintä ja sidosryhmätoiminta on ollut avointa, suunnitel- mallista ja vaikuttavaa.	◇	<p>Painopistehankkeiden viestintää on suunniteltu ja toteutettu viestintäsuunnitelmien mukaisesti. Mediaseurantaa, analyyy- seja ja raportointia on kehitetty. Videoita on hyödynnetty sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Sidosryhmä- tutkimuksen tulokset olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna (tiettyjen kysymysten keskiarvo 3,3). Ministeriön vir- kamiehet ja esimiehet osallistuivat aktiivisesti viestintäkou- lutuksiin.</p> <p>Sidosryhmätutkimuksen tulos: 3,3 (Tavoite 3,5).</p>

Liikenne- ja viestintäministeriö on toiminnallisten tulostavoitteiden lisäksi asettanut toimintatapoja koskevia tavoitteita ja lähtökohtia vuosille 2016–2019, jotka liittyvät ihmisten ja osaamisen johtamiseen. Seuraavana on tavoitteiden toteutuma vuoden 2017 loppuun.

Tavoitteiden toteutuminen: = saavutettiin, = saavutettiin osittain, = ei saavutettu

Taulukko 12. Voimavarat

Tulostavoitteet vuodelle 2016–2019	Toteu- tuma	Analyysi
Ihmisten johtaminen		
Johtamisen laatu on parantunut ja se on tasalaatuista.		<p>VM-Barossa työtyytyväisyyden kokonaisindeksi on noussut merkittävästi vuodesta 2016 ja asetettu tavoite on ylitetty, myös johtamisen osalta tyytyväisyys on selvästi noussut. Yksiköiden välillä on edelleen huomattavia eroja, mutta lähes kaikkien yksiköiden osalta tyytyväisyys johtamiseen on noussut. 360 -arviossa kokonaisarvio on pysynyt samalla tasolla.</p> <p>Työtyytyväisyyden kokonaisindeksin tavoite vuonna 2017 oli 3,6. Toteuma 3,7 (2016 3,51 ja 2015 tot 3,48).</p>
Uusi organisaatio on toiminut siilottomasti ja yhteistyö osastojen ja yksiköiden välillä on ollut sujuvaa.		Osastopäälliköiden arviot: osastojen väliseen tiedonkulkuun ja yhteistyöhön pitäisi panostaa enemmän, toisaalta osastojen välistä yhteistyötä ovat edistäneet osastorajat ylittävät hankkeet (esim. LIVE, liikennekaari, ilmastopolitiikka) ja uudet työtilat ovat edesauttaneet tavoitteen saavuttamista.
Osaamisen johtaminen		
Hallinnonalan strategiset osaamisalueet ja -tarpeet on tunnistettu ja ministeriön osaamisen kehittämissuunnitelma laadittu ja osaamista kehitetty strategisilla alueilla.		<p>Osaamisen johtamistyytyväisyys on noussut ministeriössä. OKU (=osaamisen kehittyminen ja uudistuminen) indeksiä ei enää lasketa, mutta sen korvannut Innovointikyky-indeksi (IN) on hyvin korkea 3,88 ja noussut edelleen edellisestä vuodesta. Vuonna 2016 laadittiin hallinnonalan kehittämissuunnitelma, joka on laadittu painottaen konsernistrategian ja hallitusohjelman toteutumista tukevia hallinnonalan yhteisiä kehittämistarpeita. Kehittämissuunnitelmaa on toteutettu aikataulun mukaisesti ja osa strategisten alueiden hallinnonalan kanssa yhteisistä koulutuksista on jo toteutettu.</p> <p>OKU tavoite 3,6. IN toteuma 3,88 (2016 3,71).</p>

Taulukko 13. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tunnusluvut 2015–2017

(Lähde: TAHTI)

	2015	2016	2017
Henkilötyövuodet, htv	149,5	147,9	156,8
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	152	149	163
– naisia %	68,4	71,8	68,1
– miehiä %	31,6	28,2	31,9
– henkilöstön lukumäärän muutos, %	-9	-2,0	9,4
Vakinaiset, lkm.	123	116	125
– osuus henkilöstöstä, %	80,9	77,8	76,7
– naisia %	55,3	55	53,4
– miehiä %	25,7	22,8	23,3
Määräaikaiset, lkm.	29	33	38
– osuus henkilöstöstä, %	19,1	22,2	23,3
– naisia %	13,2	16,8	14,7
– miehiä %	5,9	5,4	8,6
Kokoaikaiset, lkm.	146	141	157
– osuus henkilöstöstä, %	96,1	94,6	96,3
Osa-aikaiset, lkm.	6	8	6
– osuus henkilöstöstä, %	4	5,4	3,7
Keski-ikä, vuotta.	46,8	46	43,9
– naiset	46,9	45,3	43
– miehet	46,6	47,6	45,8
Ikärakenne			
– 24-vuotiaiden ja nuorempien osuus, %	4	2,68	4,3
– 25–34-vuotiaiden osuus, %	19,1	22,2	26,4
– 35–44-vuotiaiden osuus, %	18,4	19,5	21,5
– 45–54-vuotiaiden osuus, %	24,3	25,5	25,8
– 55–64-vuotiaiden osuus, %	32,2	28,9	21,5
– 65-vuotiaiden osuus, %	2	1,3	0,6
Koulutustaso (indeksiluku 1–8)	6,2	6,3	6,3
– naiset	6,1	6,1	6,2
– miehet	6,2	6,6	6,5
Työtyytyväisyys (indeksiluku 1–5)	3,5	3,51	3,7
– työtyytyväisyys, naiset (indeksiluku)	3,45	3,48	3,58
– työtyytyväisyys, miehet (indeksiluku)	3,55	3,59	3,94
Lähtövaihtuvuus (% henkilöstöstä) ²	20,4	6,58	19
Tulovaihtuvuus (% henkilöstöstä) ³	7,8	13,8	34
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (% henkilöstöstä)	0	0	0
Sairauspoissaolot (päiviä/htv)	4,8	6,0	6,8
Työterveyspalvelut (euroa/htv) netto ⁴	134,8	-	-

¹ Lähtövaihtuvuus: toisen työnantajan palvelukseen vuoden aikana siirtyneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä. Kyseistä tietoa ei ole ollut saatavilla TAHTIsta, joten se on laskettu itse. Luku ei sisällä harjoittelijoita. Vuoden 2015 suuri lähtövaihtuvuus johtuu VNHY-sirroista. Mukaan on laskettu vuonna 2018 Palkattomalle virkavapaalle ja eläkkeelle jääneet, henkilökiertoon lähteneet ja sen lopettaneet sekä muut virkasuhteen päättymiset.

² Tulovaihtuvuus: palvelukseen otettujen uusien henkilöiden sekä palkattomalta virkavapaalta palanneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä. Mukaan on laskettu myös henkilösiirrosta palanneet ja henkilökiertoon tulleet. Kyseistä tietoa ei ole ollut saatavilla TAHTIsta, joten se on laskettu itse. Luku ei sisällä harjoittelijoita.

³ Työterveyspalveluiden osalta vuoden 2015 tietoja ei ollut saatavilla TAHTIsta tilinpäätöksen laatimisen aikaan, joten ne on laskettu itse. Mukaan on laskettu pelkästään tammi- ja helmikuun kustannukset, loput on maksanut VNHY. Mikäli mukaan lasketaan VNHY:n maksamat loppuvuoden 2015 työterveyspalveluiden kustannukset 77 128 euroa, nettokustannukset ovat 650,7 euroa/htv. Koska VNHY on maksanut työterveyspalvelut vuodesta 2016 eteenpäin, niitä ei enää eritellä tähän.

1.6 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysissä selvitetään talouden kehitystä ja rakennetta. Tilinpäätöslaskelmat, joita ovat talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma sekä tase, esitetään tilinpäätöksen luvuissa 2–4.

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Ministeriöllä oli vuonna 2017 käytettävissään määrärahoja yhteensä 71,375 miljoonaa euroa, mikä oli 23,586 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Käytettävissä olleista määrärahoista 71,355 miljoonaa euroa oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoja ja 20 000 euroa muiden hallinnonalojen liikenne- ja viestintäministeriölle osoittamia määrärahoja. Käytettävissä olevista määrärahoista oli edellisiltä vuosilta siirtynyttä 17,005 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen oli käytettävissä jakamatonta ja ministeriölle vuoden 2017 tilijaottelussa osoitettua määrärahaa yhteensä 64,099 miljoonaa euroa ja 1,488 miljoonaa euroa vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa.

Ministeriön käytettävissä oli joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen 32,058 miljoonaa euroa. Junaliikenteen ostoihin käytettiin 30,570 miljoonaa euroa. Määrärahalla on hankittu henkilöjunaliikenteen palveluja VR-Yhtymä Oy:ltä (30,170 miljoonaa euroa) ja Helsingin seudun liikenteeltä (0,400 miljoonaa euroa). Valtion ja VR-Yhtymä Oy:n välinen sopimus junaliikenteen ostoista on voimassa vuosina 2016–2019 ja se kattaa sekä junien kaukoliikenteen että Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alueen ulkopuolisen lähiliikenteen. Sopimuksen arvo nelivuotisella sopimuskaudella on 120,680 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen ministeriön vastuulla on ollut jakamatonta vuoden 2017 määrärahaa 33,529 miljoonaa euroa. Ministeriö on vahvistanut päätöksellään 10.1.2017 joukkoliikenteen rahoituksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskohtaiset kiintiöt. Tämän päätöksen mukaisesti ministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenteen vastuualueiden käyttöön alueellisen liikenteen palvelujen ostoon, hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen em. suuruisen rahoituksen.

Taulukko 14. Rahoituksen rakenne

	Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	Vuoden 2017 mää- räraha (TA+LTA)	Käytettä- vissä yh- teensä	Käytetty
(1 000 euroa)				
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	16 985	54 370	71 355	51 122
Hallinto ja toimialan yhteiset menot	12 002	16 609	28 611	14 412
Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	11 967	15 065	27 032	13 980
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	35	1 115	1 150	3
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	0	429	429	429
Liikenneverkko	2 040	1 150	3 190	1 836
Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	2 040	1 150	3 190	1 836
Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	2 711	35 611	38 322	34 874
Valtionavustus koulutuksesta	0	841	841	841
Luotsauksen hintatuki	1 223	4 200	5 423	3 427
Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	1 488	30 570	32 058	30 606
Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	232	1 000	1 232	0
Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen	174	0	174	0
Median innovaatiotuki	58	0	58	0
Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki	0	1 000	1 000	0
Muut hallinnonalat	20	0	20	27
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	20	0	20	9
Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	20	0	20	9
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	0	0	0	14
Palkkatuetty työ, valtionhallinto	0	0	0	14
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	0	0	0	4
Palkkatuetty työ, valtionhallinto	0	0	0	4
Talousarviorahoitus yhteensä	17 005	54 370	71 375	51 149
Peruutettu				
Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon 1 354 106 euroa (2015)				
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen 952 000 euroa (2015)				
Junien kaukoliikenteen osto 500 000 euroa (2015)				
Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen 173 621 euroa (2015)				
Media-alan innovaatiokilpailun järjestäminen ja muu edistämisen- ja aktivointitoiminta 58 377 euroa (2015)				
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 32 100 euroa (2016)				

Tuloarviotilit

Kokonaistulokertymä oli 3,421 miljoonaa euroa. Tulokertymä laski vuoteen 2016 verrattuna 21,809 miljoonaa euroa. Ilman siirrettyjen määrärahojen peruutuksia kertymä oli 0,350 miljoonaa euroa, joka oli 4,579 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2016.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muihin tuloihin (momentti 12.31.99.1.) oli budjetoitu ministeriölle 50 000 euroa. Tilinpäätöksessä tulokertymä oli yhteensä 37 377 euroa, (*ml. momentti 12.39.10. Muut sekalaiset tulot*). Tulot kasvoivat 20 832 euroa vuoteen 2016 verrattuna.

Siirrettyjen määrärahojen peruutukset olivat 3,070 miljoonaa euroa. Peruutukset koskivat seuraavia vuoden 2015 talousarviossa myönnettyjä kolmivuotisia määrärahoja: Lentopaikkojen rakentaminen ja ylläpito 1,354 miljoonaa euroa, alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen 0,952 miljoonaa euroa, junien kaukoliikenteen osto 0,500 miljoonaa euroa, uusien teknologioiden edistäminen 0,174 miljoonaa euroa ja media-alan innovaatioiden edistäminen 58 378 euroa. Lisäksi peruutettiin vuoden 2016 talousarviossa myönnetty kaksivuotinen ministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 32 100 euroa.

Osinkotuloja kirjattiin 0,313 miljoonaa euroa momentille Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot, sisältäen Finrail Oyj:n maksaman osingon.

Menoarviotilit

Määrärahoja käytettiin vuonna 2017 yhteensä 51,149 miljoonaa euroa, joka on 4,559 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2016. Suurimmat selittävät tekijät olivat alusinvestointien ympäristötukien päättyminen sekä joukkoliikenteen palvelujen oston ja kehittämisen käytön pienentyminen.

Ministeriön toimintamenoihin oli käytettävissä 27,032 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 talousarvion määrärahaa oli käytettävissä 15,065 miljoonaa euroa ja vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa 11,967 miljoonaa euroa. Toimintamenomäärärahan käyttö oli 13,980 miljoonaa euroa ja vuodelle 2018 siirrettiin 13,052 miljoonaa euroa. Toimintamenoihin käytettiin 0,548 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan *tuottavuusmäärärahaa* oli käytettävissä 1,150 miljoonaa euroa, jota ei juurikaan käytetty vuoden aikana. Seuraavalle vuodelle määrärahaa siirrettiin 1,115 miljoonaa euroa.

Eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon oli käytettävissä 3,190 miljoonaa euroa valtionavustusta. Vuoden 2017 talousarviossa myönnettyä määrärahaa osoitettiin 1,000 miljoonaa euroa Lappeenrannan lentokentän taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan kustannuksiin ja 0,150 miljoonaa euroa Seinäjoen lentokentän ei-taloudellisen toiminnan kustannuksiin. Lisäksi Lappeenrannan lentokentälle maksettiin 0,686 miljoonaa euroa vuonna 2016 myönnettyjä avustuksia.

Valtionavustusta koulutukseen oli käytettävissä 0,841 miljoonaa euroa. Määrärahaa sai käyttää valtionavustusten maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Määräraha käytettiin kokonaisuudessaan avustukseen Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy:lle.

Luotsauksen hintatukeen oli käytettävissä 5,423 miljoonaa euroa, josta käytettiin 3,427 miljoonaa euroa Saimaan luotsaustoiminnan alijäämän kattamiseen. Käyttö oli 0,735 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Seuraavalle vuodelle määrärahaa siirrettiin 1,996 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen oli käytettävissä yhteensä 32,058 miljoonaa euroa ja määrärahaa käytettiin 30,606 miljoonaa euroa, valtaosin palveluiden ostoon. Määrärahaa ei siirtynyt seuraavalle vuodelle.

Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistämiseen käytettävissä ollut 0,174 miljoonaa euroa peruttiin.

Median innovaatiotukeen käytettävissä ollut vuoden 2015 määräraha peruttiin (58 378 euroa). *Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuelle* myönnetty 3-vuotinen määräraha 1,000 miljoonaa euroa siirrettiin seuraavalle vuodelle.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenoihin oli käytettävissä 468,394 miljoonaa euroa. Määräraha alittui 49,985 miljoonalla eurolla. Ministeriön suorittamat arvonlisäverot olivat puolestaan 0,429 miljoonaa euroa.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön oli käytettävissä vuonna 2017 ulkoministeriön määrärahaa yhteensä 0,600 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 ministeriö sai 0,250 miljoonan euron määrärahan ”Digitaaliset liikennepalvelut arktisilla alueilla” –hankkeeseen, josta siirrettiin 0,230 miljoonaa euroa Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille hankkeen toimeenpanemiseksi Liikennelabrassa, joka on yritysten, tutkimustahojen ja julkishallinnon yhteinen auto-maattisen ja älykkään liikenteen innovaatio- ja kehitysalusta. Vuonna 2017 liikenne- ja viestintäministeriössä käytettiin ”Digitaaliset liikennepalvelut arktisilla alueilla” -hankkeen toteuttamiseen vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa 9 008 euroa, josta siirrettiin 10 991 euroa vuodelle 2018.

Vuonna 2017 ministeriölle myönnettiin 0,200 miljoonan euron määräraha ”Sää- ja jääpalvelut arktisilla alueilla: Year of Polar Predictio -tutkimus ja demonstraatio satelliittipohjaisesta jäättilannekuvasta merenkululle” -hankkeelle. Määräraha siirrettiin jakopäätöksellä Ilmatieteen laitokselle, joka toimii hankkeen toteuttajana. Vuoden 2017 elokuussa ”Selvitys ja toimenpidesuunnitelma arktisen navigoinnin haasteista ja ratkaisuvaihtoehdoista (ARKKI)” -hankkeelle myönnettiin määrärahaa 0,150 miljoonaa euroa, joka siirrettiin Maanmittauslaitokselle.

Palkkatuetun työn määrärahoilla (mom. 32.30.51.07 ja 33.20.50.01) on maksettu palkkamenoja 18 677 euroa.

Valtuudet

Vuoden 2016 talousarviossa myönnettiin liikenne- ja viestintäministeriölle valtuus tehdä sopimus junaliikenteen ostamisesta vuosina 2016—2019 enintään 120,680 miljoonan euron määräisenä. Valtuuden käytöstä aiheutui talousarviomenojen käyttöä 30,170 miljoonaa euroa vuonna 2017.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat 0,248 miljoonaa euroa, joka on 0,121 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016. Kasvu johtui pääosin yleisradiotoiminnan kehittämiseen liittyvien kulujen edelleenlaskutuksesta Valtion televisio- ja radiorahastolta sekä EU:n matkakorvausten kasvusta.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 21 660 euroa (2016: 12 170 euroa). Tuotoista 21 000 euroa kertyi erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista. Maksullisesta toiminnasta on raportoitu tarkemmin kohdassa 1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.

Vuonna 2017 saamistileistä on poistettu 12 100 euroa. On luotettavasti selvitetty, ettei saamisia saada perittyä. Kaivorinne Oy:lle myönnetty poikkeuslupa 1 100 euroa on poistettu, koska saaneerausmenettely ei tuottanut tulosta. Ohjelmistolupien hakemusmaksut AMFM Oy:ltä 3 000 euroa, ja Spin Media Oy:ltä 8 000 euroa, on poistettu velallisten todetun varattomuuden vuoksi ja perintätoimet on lopetettu.

Muihin toiminnan tuottoihin sisältyi yhteistoiminnan kustannusten korvauksia 0,148 miljoonaa euroa (2016: 0,108 miljoonaa euroa), jotka koostuivat valtaosin EU:lta saaduista matkakustannusten korvauksista (50 870 euroa) ja EU-neuvoston korvaamista matkakuluista (95 579 euroa). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista on raportoitu kohdassa 1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus. Ministeriön muun toiminnan tuottoihin sisältyi lisäksi yleisradiotoiminnan kehittämiseen liittyvien kulujen edelleenveloituksia Valtion televisio- ja radiorahastolle (89 320 euroa).

Toiminnan kulut olivat 13,828 milj. euroa (2016: 14,414 milj. euroa). Kuitenkin huomioiden 2016 tilinpäätökseen liittyvä ja 2017 korjattu lomapalkka-velan muutos toiminnan kulut kasvoivat edellisvuodesta 0,144 miljoonaa euroa (1 %). Toiminnan kuluista suurin on henkilöstökulujen osuus, 10,439 miljoonaa euroa (75 %). Oikaistuilla luvuilla henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta 4 %.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot olivat 49 683 euroa eli kolmanneksen pienemmät kuin vuonna 2016. Palvelujen ostot olivat 2,289 miljoonaa euroa, laskua 0,457 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui pääasiassa asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ja ICT:n käyttöpalveluiden kulujen vähentymisestä. Muut kulut 0,932 miljoonaa euroa kasvoivat 0,207 miljoonaa euroa verrattuna edellisvuoteen, pääasiassa johtuen matkakulujen kehityksestä. Matkustuskulut kasvoivat nettona n. 0,136 miljoonaa euroa, kun huomioidaan EU:n maksamat matkakulukorvaukset.

Sisäiset kulut, yhteensä 0,109 miljoonaa euroa olivat edellisvuoden tasolla toteuman koostuessa lähinnä valtioneuvoston ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston veloituksista.

Rahoitustuotot 0,316 miljoonaa euroa (2016: 6,781 miljoonaa euroa) sisältävät osinkotuottoja Finrail Oy:lta 0,313 miljoonaa euroa ja ANS Finland Oy:lta 3 300 euroa (Yhtiön siirto 17.3.2017 osingonjakona Finavia Oy:lta ministeriölle). Vuonna 2016 ministeriö sai osinkoja 4,913 miljoonaa euroa, josta Finavian Oyj:n osinkoa 4,603 miljoonaa ja Finnipilot Pilotage Oy:n osinkoa 0,310 miljoonaa euroa. Finavia Oyj:n omistaman säähavaintopalvelujärjestelmän valtiolle siirto kerrytti lisäksi muita rahoitustuottoja 1,868 miljoonaa euroa edellisenä vuonna.

Satunnaiset kulut sisälsivät oikeudenkäyntikulukorvauksia 25 000 euroa.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 36,680 miljoonaa euroa (2016: 41,566 miljoonaa euroa), josta käytettiin joukkoliikennepalveluiden ostoihin ja kehittämiseen 30,576 miljoonaa euroa, Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy:lle ammatillisen koulutuksen kustannuksiin 0,841 miljoonaa euroa, luotsauksen hintatukeen 3,427 miljoonaa euroa ja avustuksina lentokentille 1,836 miljoonaa euroa. Siirtotalouden kuluista vain 5 600 euroa kohdistui paikallishallinnolle, loput elinkeinoelämälle. Kaikki kulut kohdistuivat käyttötalousalueeseen.

Suoritetut arvonlisäverot olivat 0,429 miljoonaa euroa (2016: 0,495 miljoonaa euroa).

Vuoden 2017 *kulujäämä* oli 50,398 miljoonaa euroa (2016: 49,568 miljoonaa euroa). Kulujäämän kasvuun vaikutti etenkin rahoitustuottojen pienentyminen (6,464 miljoonaa euroa), huolimatta toiminnan kulujen ja siirtotalouden kulujen pienentymisestä vuodesta 2016.

1.6.4 Tase

Ministeriön omaisuus oli yhteensä 51,206 miljoonaa euroa. Omaisuus muodostuu pääasiassa käyttöomaisuusarvopapereista, joiden arvo oli 51,106 miljoonaa euroa. Finavia Oyj:n osakkeet siirrettiin 1.4.2017 Valtioneuvoston kanslialle, jolloin omaisuuden arvo pieneni 487,689 miljoonalla eurolla.

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset sisältävät Finrail Oy:n, Yleisradio Oy:n, Air Navigation Services Finland Oy:n, Cinia Group Oy:n ja C-Lion1 Oy:n omistusten arvot.

Lyhytaikaiset saamiset sisälsivät myyntisaamisia 65 720 euroa, joka oli 53 620 euroa edellisvuotta enemmän. Siirtosaamiset 16 366 euroa koostuvat joulukuun EU-neuvoston matkakorvauksista. Muita lyhytaikaisia saamisia oli 18 021 euroa, josta 10 297 euroa on edelleen laskutettuja menoja valtion virastoilta ja laitoksilta.

Ostovelat olivat 3,972 miljoonaa euroa, vähennystä edelliseen vuoteen oli 14,506 miljoonaa euroa. Ostovelat ovat kertomusvuonna normaalitoiminnan suuruiset. Siirtovelat 2,029 miljoonaa euroa muodostui lähes kokonaan lomapalkkavelasta.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ministeriön johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa riittävä varmuus viraston toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, talousarvion noudattamisesta ja varojen turvaamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta (talousarvioasetus 6g §).

Arviointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta vuonna 2017 perustuu konserniohjausosaston organisaatiomuutosta varten tehtyihin kartoituksiin, ministeriön virkamiesjohtoryhmän tekemään itsearviointiin, riskikartoituksiin sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin.

Ministeriön sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla muun muassa tarkoituksenmukaisten toimintaprosessien ja työnjaon, kontrollien, ohjeiden dokumentoinnin, koulutuksen sekä tiedonkulun avulla. Merkittävä osa organisaation sisäistä valvontaa on asioiden käsittely osastojen johtoryhmissä ja virkamiesjohtoryhmässä viikoittain. Virkamiesjohtoryhmän materiaalin käy läpi myös useampi virkamies ennakolta. Tällä menettelyllä varmistetaan ministeriön päätöksien laillisuusvalvonta ja toteutetaan sisäistä valvontaa.

Liikenne- ja viestintäministeriön työjärjestykseen tehtiin syksyllä 2017 muutos, jolla talousyksikkö lakkautettiin ja perustettiin kokonaan uusi talouskehitysyksikkö. Controllerin virka myös lakkautettiin ja kyseiset tehtävät siirrettiin konserniohjausosaston tehtäviin, joita käytännön tasolla hoitaa uusi talouskehitysyksikkö. Työjärjestysmuutoksen tavoitteena on ehkäistä sitä, että tärkeät toiminnot liikenne- ja viestintäministeriössä olisivat vain yhden virkamiehen varassa. Tavoitteena on järjestää ministeriön talouteen liittyvät toiminnot niin, että vastuu on tiimeillä ja että ministeriössä on käytössä toimivat sijaisjärjestelyt. Lisäksi työjärjestysmuutoksen tavoitteena on pystyä paremmin vastaamaan muuttuneiden olosuhteiden vaatimuksiin ja tuottamaan konserniohjausosaston puolesta taloudellisia analyyseja ja vaikutusarviointeja ministeriön muille osastoille ja yksiköille.

Organisaatiomuutoksen johdosta tehtiin loppuvuodesta 2017 laaja kyselytutkimus (31 haastattelua) taloudellisten analyyysien ja vaikutusarviointien kehittämisestä ministeriössä. Kyselyn tuloksena ilmeni, että budjetti- ja kehysvalmistelu koetaan tällä hetkellä toimivaksi. Lisäksi hankinta-asioiden keskitetty tuki tuottaa lisäarvoa ministeriölle ja valtionapuasoiden keskittäminen on tuonut apua osastoille. Taloudellisen tiedon osalta kehittämistarpeet ovat hankkeissa, joilla on laajemmat vaikutukset yhteiskuntaan, yrityksiin, työllisyyteen, markkinoihin sekä joilla on kerrannaisvaikutuksia. Taloudellisten vaikutusten puutteellisuus voi johtaa hankkeiden viivästyymiseen niin valmistelun kuin päätöksenteon osalta. Kontrolleihin liittyviä puutteita ei haastatelussa ilmennyt.

Ministeriössä toteutettiin tammikuussa 2017 riskikartoitus, jonka tuloksena syntyi riskirekisteri. Lisäksi syksyllä 2017 osana tulostavoitteiden tarkistusta kartoitettiin tulostavoitteisiin liittyvät keskeiset hallinnonalan ja ministeriön riskit. Riskien määrittelyssä oli tarkoitus keskittyä hallinnonalan merkittäviin riskeihin mahdollisimman konkreettisella tasolla. Riskien määrittelyssä ja kerätyissä riskeissä oli ongelmana niiden kytkeminen konkreettisesti viraston omaan toimintaan. Määrämuotoiset riskikatsaukset otetaan osaksi tulossopimuksia vuoden 2019 alusta lähtien.

Ministeriön riskienhallintapolitiikan valmistelu viivästyi organisaatiomuutoksen vuoksi, mutta se valmistellaan vuonna 2018 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan keväällä

2017 antaman riskienhallintapolitiikkamallin mukaisesti. Tämän lisäksi jatketaan konkreettisia kehittämistoimenpiteitä riskienhallinnan kytkemiseksi osaksi prosesseja kuten tulosohjausta.

Olennaisimpana kehittämiskohteenä ovat ministeriön yhteiset systemaattiset ja säännölliset riskienhallintamenettelyt, joissa riskit tunnistettaisiin ja arvioitaisiin yhteisillä kriteereillä. Riskeihin vastaaminen ja riskeistä raportointi ministeriön johdolle vaatii myös kehittämistä. Tämä edellyttää systemaattista dokumentointia ja analysointia toimintaan liittyvistä poikkeamista. Lisäksi poikkeamien vaikutukset toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen tulee jatkossa arvioida.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että kokonaisuutena sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

1.8 Arviointien tulokset

Kansainvälisen toiminnan arviointi –hanke toteutettiin vuoden 2017 jälkimmäisellä puoliskolla. Tavoitteena oli arvioida ministeriön kansainvälisen toiminnan vaikuttavuutta, hallinnonalan substanssitavoitteiden tukemista sekä yhteistyötä hallinnonalan sisällä ja poikkihallinnollisessa asioiden käsittelyssä. Lisäksi tarkasteltiin toiminnan koordinoitua hallinnonalalla johdon näkökulmasta. Tarkoituksena oli yhteistuloksena näistä saada ehdotuksia ministeriön kansainvälisen toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Selvityksen mukaan kansainvälisen toiminnan onnistumisia ovat esimerkiksi MaaS – ajattelun, digitalisaation ja automaation edistäminen sekä merenkulun rikki- ja typpipäästöjen vähentäminen. Kehittämiskohteiksi arvioidaan muun muassa koordinaation ja suunnitelmallisuuden puute. Mahdollinen tapa kehittää näitä voi olla esimerkiksi toimintasuunnitelman luominen selkeine tavoitteineen. Vertailukohtana voisi toimia EU-vaikuttaminen sekä siihen liittyvät vuosikello ja prioriteettien määrittely.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.9.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2017 aikana ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai rikoksia eikä esitutkinnassa tai oikeuskäsittelyssä ole näitä koskevia asioita.

1.9.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2017 aikana ei ole tehty takaisinperimisiä.

2. Talousarvion toteutumalaskelma

Toteutumalaskelman tuloarvioita ja määrärahoja koskeva osa

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2017	Vertailu Tilinpäätös-Ta- lousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	7,20				
11.04.01. Arvonlisävero	7,20				
12. Sekalaiset tulot	20 316 762,52	3 136 582	3 107 582,19	-29 000,00	99 %
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	16 545,32	50 000	21 000,00	-29 000,00	42 %
12.31.99.1. Liikenne- ja viestintäministeriön tulot	16 545,32	50 000	21 000,00	-29 000,00	42 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	20 300 217,20	3 070 205	3 070 205,27	0,00	100 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot		16 377	16 376,92	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	4 913 008,00	313 000	313 000,00	0,00	100 %
13.03.01 Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	4 913 008,00	313 000	313 000,00	0,00	100 %
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	4 913 008,00	313 000	313 000,00	0,00	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	25 229 777,72	3 449 582	3 420 582,19	-29 000,00	99 %

Talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrä- rahalaji		Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousar- vio -Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.	Valtioneuvoston kanslia	79,55									
23.01.29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	79,55									
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	250 000,00						20 000,00	20 000,00	9 008,61	10 991,39
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteis- työ (siirtomääräraha 3v)	250 000,00						20 000,00	20 000,00	9 008,61	10 991,39
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallin- nonala	54 028 185,39	54 370 529	37 207 172,33	17 163 356,22	54 370 528,55	0,00	16 985 772,63	70 927 161,63	50 693 521,66	17 163 434,70
31.01.01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintame- not (nettob.) (siirtomääräraha 2v)	15 439 000,00	15 065 389	2 012 936,38	13 052 452,62	15 065 389,00	0,00	11 967 195,96	27 032 584,96	13 980 132,34	13 052 452,62
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2v)	1 660 000,00	1 115 000	0,00	1 115 000,00	1 115 000,00	0,00	35 000,00	1 150 000,00	2 900,00	1 115 000,00
31.01.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	469 139,11	429 140	429 139,55		429 139,55	0,00				
31.10.01.	Liikenneviraston toimintamenot (nettob.) (siir- tomääräraha 2v)	54 000,00						0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.41.	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen raken- tamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3v)	1 150 000,00	1 150 000	1 150 000,00	0,00	1 150 000,00	0,00	2 040 448,00	3 190 448,00	1 836 263,52	78,48
31.30.42.	Valtionavustus koulutuksesta (siirtomäärä- raha 3v)	841 000,00	841 000	841 000,00	0,00	841 000,00	0,00	0,00	841 000,00	841 000,00	0,00
31.30.51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2v)	4 200 000,00	4 200 000	2 204 096,40	1 995 903,60	4 200 000,00	0,00	1 222 628,60	5 422 628,60	3 426 725,00	1 995 903,60
31.30.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittämi- nen (siirtomääräraha 3v)	30 170 000,00	30 570 000	30 570 000,00	0,00	30 570 000,00	0,00	1 488 080,05	32 058 080,05	30 606 080,00	0,00
	31.30.63.02. Alueellisen ja paikallisen liiken- teen ostot hintavelvoitteet ja kehittäminen (KPY)							952 000,00	952 000,00	0,00	0,00
	31.30.63.04. Junaliikenteen ostot	30 170 000,00	30 570 000	30 570 000,00	0,00	30 570 000,00	0,00	0,00	30 570 000,00	30 570 000,00	0,00
	31.30.63.10. Junien kaukoliikenteen osto (KPY)							500 000,05	500 000,05	0,00	0,00
	31.30.63.12. Kehittämishankkeet (KPY)							36 080,00	36 080,00	36 080,00	0,00

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio -Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.40.20. Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen (siirtomääräraha 3 v)							174 042,19	174 042,19	420,80	0,00
31.40.44. Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)							58 377,83	58 377,83	0,00	0,00
31.40.44.4. Media-alan innovaatiokillpailun järjestäminen ja muu edistämisen ja aktivointitoiminta (siirtomääräraha 3 v)							58 377,83	58 377,83	0,00	0,00
31.40.45 Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoinnin tuki (siirtomääräraha 3v)		1 000 000	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00
31.50.01 Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob.) (siirtomääräraha 2 v)	45 046,28						0,00	0,00	0,00	0,00
31.50.01.1. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 046,28						0,00	0,00	0,00	0,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	0,00	14 368	14 367,60	0,00	14 367,60	0,00	0,00	14 367,60	14 367,60	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	0,00	14 368	14 367,60	0,00	14 367,60	0,00	0,00	14 367,60	14 367,60	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	0,00	14 368	14 367,60	0,00	14 367,60	0,00	0,00	14 367,60	14 367,60	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	0,00	4 310	4 310,26		4 310,26	0,00				
33.20.50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	0,00	4 310	4 310,26		4 310,26	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	0,00	4 310	4 310,26		4 310,26	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	54 278 264,94	54 389 206	37 225 850,19	17 163 356,22	54 389 206,41	0,00	17 005 772,63	70 961 529,23	50 716 897,87	17 174 426,09

Toteutumalaskelman valtuuksia koskeva osa

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)		Vuoden 2017 valtuudet						Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuk- sien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttä- mättä	Uusittavat valtuudet	Talous- arviomenot 2017	Määrä- rahatarve 2018	Määrä- rahatarve 2019	Määrä- rahatarve 2020	Määrä- rahatarve myöhem- min	Määrä- rahatarve yhteensä
31.30.63.04. Junaliikenteen ostot	120 680			120 680	120 680			30 170	30 170	30 170			60 340
Aikaisempien vuosien valtuudet	120 680			120 680	120 680			30 170	30 170	30 170			60 340
Yhteensä	120 680			120 680	120 680			30 170	30 170	30 170			60 340

3. Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2017 - 31.12.2017		1.1.2016 - 31.12.2016	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	9 560,00		12 170,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>238 059,85</u>	247 619,85	<u>114 231,61</u>	126 401,61
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	49 682,67		73 062,64	
Henkilöstökulut	10 439 139,72		10 752 866,10	
Vuokrat	10 252,70		5 546,00	
Palvelujen ostot	2 288 513,40		2 745 981,33	
Muut kulut	931 770,29		724 793,71	
Sisäiset kulut	<u>109 007,13</u>	<u>-13 828 365,91</u>	<u>111 748,27</u>	<u>-14 413 998,05</u>
JÄÄMÄ I		-13 580 746,06		-14 287 596,44
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	316 300,00		6 780 697,21	
Rahoituskulut	<u>0,00</u>	316 300,00	<u>-37,08</u>	6 780 660,13
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	0,00		627,28	
Satunnaiset kulut	<u>-25 000,00</u>	-25 000,00	<u>0,00</u>	627,28
JÄÄMÄ II		-13 289 446,06		-7 506 309,03
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	5 600,00		335 795,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	36 673 988,52		41 086 150,96	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	0,00	<u>-36 679 588,52</u>	144 454,68	<u>-41 566 400,64</u>
JÄÄMÄ III		-49 969 034,58		-49 072 709,67
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	0,00		7,20	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-429 464,77</u>	<u>-429 464,77</u>	<u>-495 471,69</u>	<u>-495 464,49</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-50 398 499,35</u>		<u>-49 568 174,16</u>

4. Tase

	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET		
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄ- AIKAISET SJOITUKSET		
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>51 106 386,15</u>	<u>495 568 949,64</u>
	51 106 386,15	495 568 949,64
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ	51 106 386,15	495 568 949,64
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	65 720,00	12 100,00
Siirtosaamiset	16 366,49	0,00
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>18 021,29</u>	<u>36 172,58</u>
	100 107,78	48 272,58
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	100 107,78	48 272,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>51 206 493,93</u>	<u>495 617 222,22</u>

	31.12.2017	31.12.2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	1 354 430 821,18	1 354 430 821,18
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-880 200 129,12	-857 507 565,92
Pääoman siirrot	-379 093 518,86	26 875 610,96
Tilikauden tuotto-/kulujaäämä	<u>-50 398 499,35</u>	<u>-49 568 174,16</u>
	<u>44 738 673,85</u>	<u>474 230 692,06</u>
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Ostovelat	3 971 779,81	18 477 895,05
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	246 191,59	253 084,44
Edelleen tilittävät erät	221 043,41	201 579,19
Siirtovelat	<u>2 028 805,27</u>	<u>2 453 971,48</u>
	<u>6 467 820,08</u>	<u>21 386 530,16</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	6 467 820,08	21 386 530,16
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>51 206 493,93</u>	<u>495 617 222,22</u>

5. Liitetiedot

Luettelo vuoden 2017 tilinpäätöslaskelmien liitteinä annettavista tiedoista:

- Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2: Nettotulot ja menot
- Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5: Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat
- Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 15: Velan muutokset
- Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumataskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

- Momenttien 31.30.46 Alusinvestointien ympäristötuki ja 31.40.43 Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen käyttö ovat päättyneet vuoden 2016 loppuun.

2) Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

–

3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

–

4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

- Vuoden 2016 tilinpäätöstiedoista on korjattu virheellinen lomapalkkavelka ja lomapalkkavelan muutostieto. Korjaus vähensi lomapalkkavelkaa ja muutosta 364 580,52 euroa.

5) Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätös-
vuoden tietojen kanssa

- Taseen vertailtavuuteen vaikuttaa Finavia Oyj:n (487 689 063,49 euroa) siirtäminen Valtioneuvoston kanslian alaisuuteen, Air Navigation Services Finland Oy:n (3 300,00 euroa) siirto osingonjakona liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Cinia Group Oy:n (33 223 200,00 euroa) ja C-Lion1 Oy:n (10 000 000,00 euroa) siirto valtioneuvoston kansliasta liikenne- ja viestintäministeriölle.

6) Selvitys tilinpäätös-
vuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa.

–

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja vertailtavuudessa ei ole muita sellaisia olennaisia tilinpäätöksen laatimista ja vertailtavuutta edelliseen tilinpäätökseen vaikuttavia seikkoja koskevia tietoja, jotka eivät välittömästi ilmene tilinpäätöksen laadintaa koskevista säännöksistä ja valtiovarainministeriön määräyksistä.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrära- hojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousar- vio - Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.01.01	Bruttomenot	15 553 510,09		2 223 179,31		15 275 631,93					14 190 375,27
Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (nettob.) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	114 510,09		210 242,93		210 242,93					210 242,93
	Nettomenot	15 439 000,00	15 065 389,00	2 012 936,38	13 052 452,62	15 065 389,00	0,00	11 967 195,96	27 032 584,96	13 980 132,34	13 052 452,62
31.10.01.	Bruttomenot	54 000,00									
Liikenneviraston toimintamenot (nettob.) (siirto- määräraha 2 v)	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	54 000,00									
31.50.01	Bruttomenot	45 684,24									
Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob.) (siir- tomääräraha 2 v)	Bruttotulot	637,96									
	Nettomenot	45 046,28									

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala			3 070 205,27
2015			3 038 105,27
31.10.41.	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 354 106,00	
31.30.63.02.	Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittämisen (KPY)	952 000,00	
31.30.63.10.	Junien kaukoliikenteen osto (KPY)	500 000,05	
31.40.20.	Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen	173 621,39	
31.40.44.4.	Media-alan innovaatiokilpailun järjestäminen ja muu edistämisen- ja aktivointitoiminta	58 377,83	
2016			32 100,00
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	32 100,00	
Pääluokat yhteensä			3 070 205,27
Vuosi 2015			3 038 105,27
Vuosi 2016			32 100,00

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2017	2016
Henkilöstökulut	8 963 262,61	9 094 212,65
Palkat ja palkkiot	9 268 138,25	8 902 164,06
Lomapalkkavelan muutos	-304 875,64	192 048,59
Henkilösivukulut	1 475 877,11	1 658 653,45
Eläkekulut	1 442 421,98	1 443 821,65
Muut henkilösivukulut	33 455,13	214 831,8
Yhteensä	10 439 139,72	10 752 866,10
Johdon palkat ja palkkiot, josta	705 642,90	637 151,48
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	5 240,00	4 980,00
Johto	1 200,00	1 200,00
Muu henkilöstö	4 040,00	3 780,00

Johdon palkkioihin sisältyy Saimaan kanavavaltuutetun palkkio.

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole suunnitelman mukaisten poistojen perusteita eikä niiden muutoksia.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistoja.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2017	2016	Muutos 2017-(2016)
Osingot	316 300,00	4 913 008,00	-4 596 708,00
Muut rahoitustuotot	0,00	1 867 689,21	-1 867 689,21
Rahoitustuotot yhteensä	316 300,00	6 780 697,21	-6 464 397,21

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole talousarviotaloudesta annettuja lainoja.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappale määrä	Markkina- arvo	31.12.2017 Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuk- sien alaraja %	Saadut osin- got	31.12.2016 Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1 004 684 477		51 106 386,15			316 300,00		495 568 949,64
Finavia Oyj	0		0,00		-	3 300,00		487 689 063,49
Yleisradio Oy Ab	4 683 146		7 876 486,15	100,00	-	0,00		7 876 486,15
Finrail Oy	1 000		3 400,00	100,00	-	313 000,00		3 400,00
Air Navigation Services Finland Oy	330		3 300,00	100,00	-	0,00		0,00
Cinia Group Oy	1 000 000 000		33 223 200,00	77,53	-	0,00		0,00
C-Lion1 Oy , A-sarja	1		10 000 000,00	0,00	-	0,00		0,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			51 106 386,15			316 300,00		495 568 949,64

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseen rahoituseriä ja velkoja.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja takausten käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2017	Voimassa 31.12.2016	Voimassa Muutos 2017–2016	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2017 ¹
Yritykset	98 177 304,06	112 942 843,46	-14 765 539,40	98 177 304,06
Finavia Oyj ²	98 177 304,06	112 942 843,46	-14 765 539,40	98 177 304,06
Laki Ilmailulaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi (877/2009) 5.2 § ¹				
Takaukset yhteensä	98 177 304,06	112 942 843,46	-14 765 539,40	98 177 304,06
Takaukset ja takuut yhteensä	98 177 304,06	112 942 843,46	-14 765 539,40	98 177 304,06

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo	Jakauma	Tilinpäätöspäivän kurssi
	€	%	€
Euro	98 177 304,06	100,0	1,0000
Yhteensä	98 177 304,06	100,0	

¹⁾ Esittämistavan muutos: Käytettävissä olevana enimmäismääränä esitettiin vuoden 2016 tilinpäätöksen liitteellä määrä, johon valtion vastuu voi takauksia ja takuita koskevien päätösten perusteella enimmillään nousta. Jos takaukselle tai takuulle on säädetty laissa enimmäismäärä, vuoden 2017 tilinpäätöksen liitteellä esitetään lain mukainen enimmäismäärä. Laissa Ilmailulaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ei ole säädetty takaukselle enimmäismäärää.

²⁾ Valtiontakausten määrä ei sisällä Finavia Oyj:tä edeltäneen Ilmailulaitoksen tytäryhtiöidensä puolesta antamia takauksia, joiden voimassa oleva määrä sekä käytettävissä oleva enimmäismäärä 31.12.2017 oli 28 674 503,92 euroa.

Muut monivuotiset vastuut ja valtion toissijaiset vastuut

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole muita monivuotisia vastuita ja valtion toissijaisia vastuita.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Liite 15: Velan muutokset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole velan muutoksia.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole velan maturiteettijakaumaa ja duraatiota.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Menomomenttien käyttö vakiosisällöstä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti	Lkp-ryhmä	4.16.24.90.68	Yhteensä
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö		Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	298,65	298,65
Määrärahaa saa käyttää Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön sekä	42 Vuokrat	640,00	640,00
Venäjä-toimintaohjelman toimeenpanon tukemiseen liittyvien valtion kulutusmenojen	43 Palvelujen ostot	2 718,18	2 718,18
maksamiseen.	45 Muut kulut	5 026,56	5 026,56
	93 Suoritetut arvonlisäverot	325,22	325,22
	Yhteensä	9 008,61	9 008,61

Momentti	Lkp-ryhmä	31.01.01.	Yhteensä
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenomomentti		Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:			
Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille.			
Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden	43 Palvelujen ostot	5 000,00	5 000,00
omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.	Yhteensä	5 000,00	5 000,00

Momentti	Lkp-ryhmä	31.30.63.	Yhteensä
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen		Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:			
Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.	43 Palvelujen ostot	30 480,00	30 480,00
	Yhteensä	30 480,00	30 480,00

6. Allekirjoitus

Hyväksymme liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen vuodelta 2017.

Helsingissä 20. päivänä helmikuuta 2018

Anne Berner
Liikenne- ja viestintäministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Valtionalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . .2018